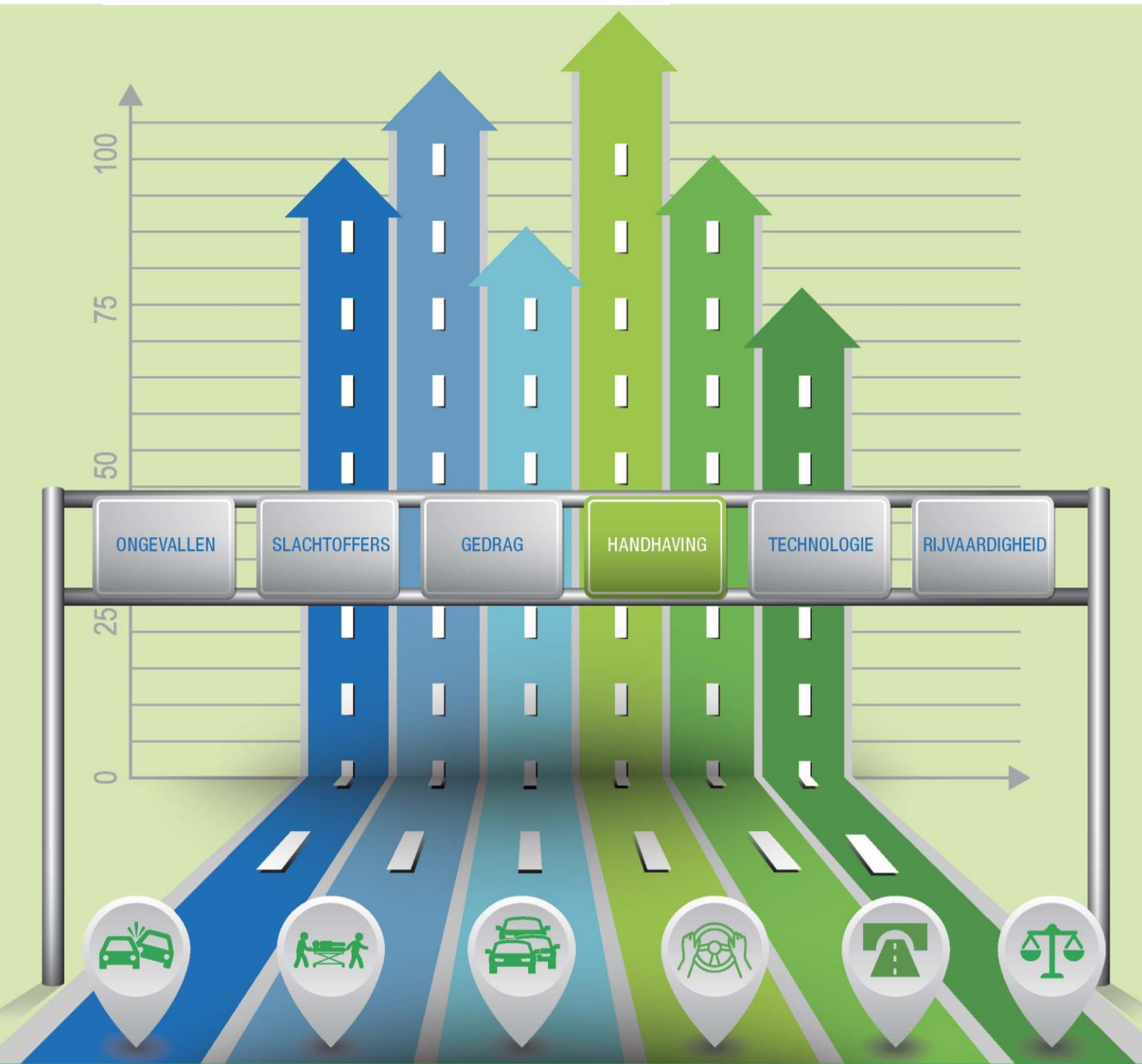

STATISTISCH RAPPORT 2017

HANDHAVING: CONTROLES EN SANCTIES

Kenniscentrum
Verkeersveiligheid

Statistisch Rapport 2017

Handhaving: controles en sancties

Statistisch rapport 2017 – 2017-S-04-NL

Auteur: Freya Sloomans

Met medewerking van Nathalie Focant en Uta Meesmann

Verantwoordelijke uitgever: Karin Genoe

Uitgever: Vias institute - Kenniscentrum Verkeersveiligheid

Publicatiedatum: 1/12/2017

Gelieve naar dit document te refereren als: Sloomans, F. (2017). *Statistisch Rapport 2017. Handhaving: controle en sancties*. Brussel, België: Vias institute – Kenniscentrum Verkeersveiligheid

Ce rapport est également disponible en français sous le titre : Sloomans, F. (2017). *Rapport statistique 2017. Politique criminelle : contrôle et sanctions*. Bruxelles, Belgique : Vias institue – Centre de Connaissance

Disclaimer

De gegevens in deze publicatie werden verzameld door Vias institute. Vias institute kan niet aansprakelijk gesteld worden voor eventuele fouten in de gegevens die afkomstig zijn van andere instanties. De gegevens in dit rapport mogen enkel hernomen of verspreid worden, met een duidelijke en expliciete vermelding van dit rapport en de oorspronkelijke bron(nen).

Dit statistisch rapport kwam tot stand dankzij de financiële steun van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer

INHOUD

SCOPE.....	2
1. MENING VAN WEGGEBRUIKERS OVER HANDHAVING	4
2. VASTSTELLINGEN DOOR DE POLITIEDIENSTEN.....	8
3. ALCOHOLCONTROLES	11
4. VERVOLGING DOOR DE POLITIEPARKETTEN.....	14
4.1. INSTROOM	15
4.2. AFHANDELING	16
4.3. VEILIGHEIDSMATREGELEN.....	18
4.4. BEMIDDELING IN STRAFZAKEN.....	19
5. BESTRAFFING DOOR DE POLITIERECHTBANKEN.....	21
5.1. INSTROOM	21
5.2. UITGESPROKEN STRAFFEN	24
5.3. PROBATIEDOSSIER.....	28
TERMINOLOGIE.....	30
GEGEVENSBRONNEN	35

SCOPE

Dit rapport maakt deel uit van een reeks statistische rapporten die om de een of twee jaar door het Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid (BIVV) worden uitgebracht. Elk statistisch rapport bevat een beperkt geheel van cijfers en statistieken, zowel afkomstig van het BIVV als van externe bronnen. Het doel is een zo volledig mogelijk statistisch beeld te geven van de verkeersveiligheidssituatie in een welbepaald gebied van de verkeersveiligheid. In dit statistisch rapport worden de meest recent beschikbare gegevens over verkeershandhaving in België samengevat.

Uiteraard diende een selectie gemaakt te worden uit de beschikbare gegevens. Op het einde van dit rapport wordt verwezen naar de originele bronnen. De gebruikte terminologie wordt zowel in de inleidende teksten als in de terminologielijst achteraan uitgelegd.

De focus in dit rapport ligt op verkeershandhaving. Hieronder verstaan we: “het geheel van maatregelen en middelen bedoeld om de naleving van de verkeersregels af te dwingen of om te voorkomen dat verkeersregels worden overtreden. Deze maatregelen hebben te maken met verkeerstoezicht (politie), vervolging (parket) en bestraffing (rechtbank)” (Adriaensen & Vlaminck, 2009).

In de handavingsketen zijn drie belangrijke actoren betrokken: de politiediensten, de politieparketten en de politierechtbanken. De cijfers in dit rapport geven dan ook een beeld van het vaststellingsbeleid van de politie (hoofdstuk 2), het vervolgingsbeleid van het parket (hoofdstuk 4) en het bestraffingsbeleid van de rechtbank (hoofdstuk 5) inzake verkeersovertredingen. Ook cijfers in verband met de mening van weggebruikers over pakkans, straffkans en de strengheid van straffen worden weergegeven in hoofdstuk 1. Politiecontroles in het kader van de BOB-campagne en het aantal bestuurders onder invloed komen eveneens aan bod (hoofdstuk 2).

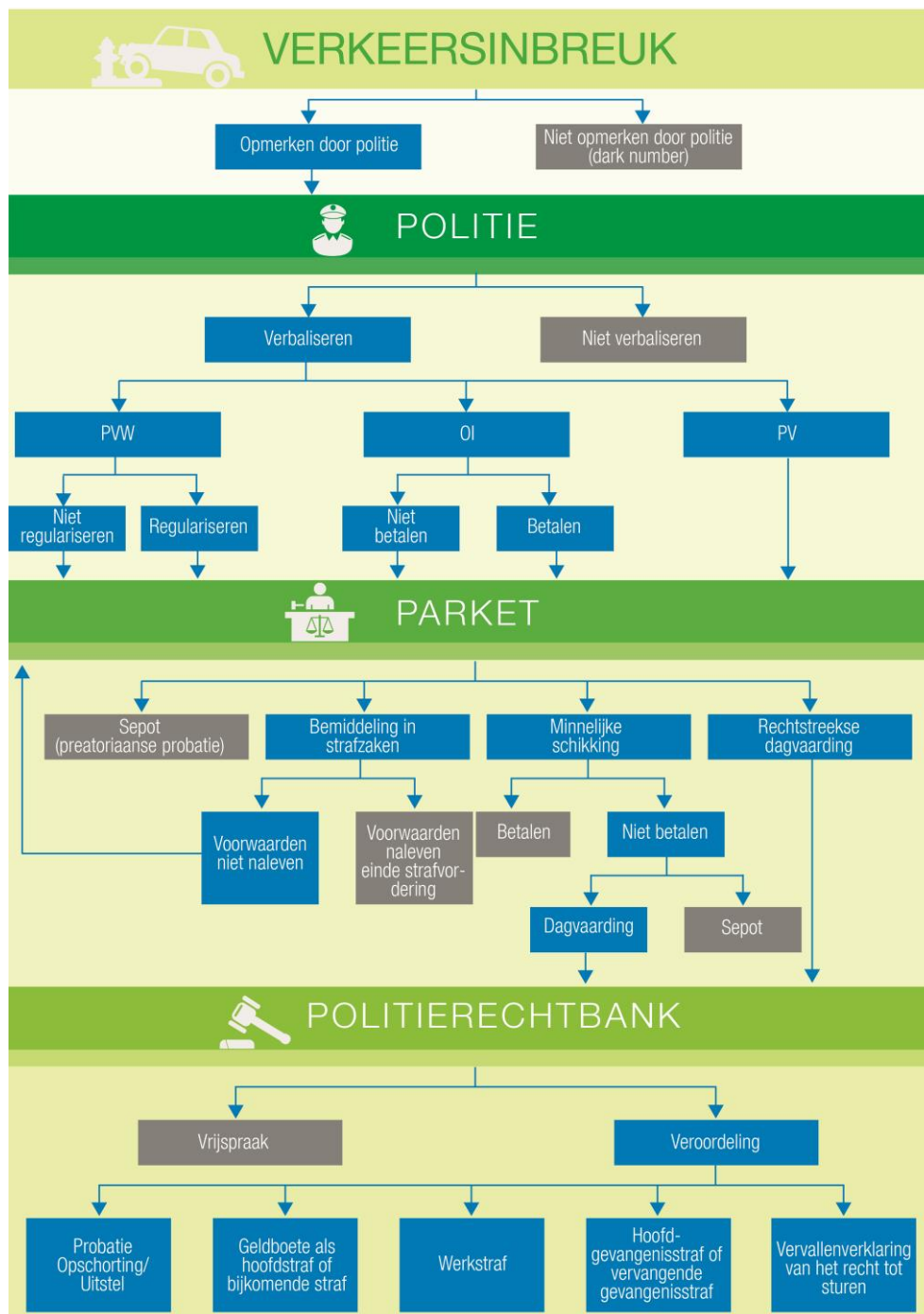
De handavingsketen wordt grafisch voorgesteld in Figuur 1 (volgende bladzijde). De essentie van deze processen wordt hierna kort beschreven (in het onderdeel ‘terminologie’ verduidelijken we de termen die in deze figuur vermeld zijn).

Een verkeersinbreuk wordt niet altijd opgemerkt door de politie. Deze niet-vastgestelde inbreuken worden het ‘dark number’ genoemd. Een inbreuk die wel vastgesteld wordt door de politie, kan op verschillende manieren ge verbaliseerd worden: door middel van een proces-verbaal van waarschuwing (PVW), een onmiddellijke inning of een gewoon proces-verbaal.

De zaak gaat vervolgens verder naar het parket, waarna zij kunnen beslissen om te seponeren, om een bemiddeling in strafzaken voor te stellen, om een verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom voor te stellen of om rechtstreeks te dagvaarden. Bemiddeling in strafzaken houdt in dat er een alternatieve afhandeling voorgesteld wordt, bijvoorbeeld het volgen van een vorming van het team Driver Improvement bij het BIVV. Indien de geldsom niet betaald werd, de voorwaarden van de bemiddeling in strafzaken niet nageleefd werden of rechtstreeks gedagvaard werd, gaat de zaak verder naar de politierechtbank.

De politierechtbank kan als laatste schakel in de keten de gedagvaarde vrijspreken, of hem veroordelen tot een straf. Dit kan een geldboete, een werkstraf, een gevangenisstraf of een verval van het recht tot sturen zijn. Bij een verval van recht tot sturen wordt een herstel van het recht in sturen soms afhankelijk gemaakt van het slagen in een theoretisch, praktisch, psychologisch of medisch examen. De rechter kan ook beslissen om de uitspraak op te schorten of de uitvoering van de straf uit te stellen. Hij kan in het kader van probatie voorwaarden opleggen, onder andere ook dat de veroordeelde een cursus volgt bij het BIVV.

Figuur 1: Schema van de handhavingsketen

Bron: BIVV, intern document

1. MENING VAN WEGGEBRUIKERS OVER HANDHAVING

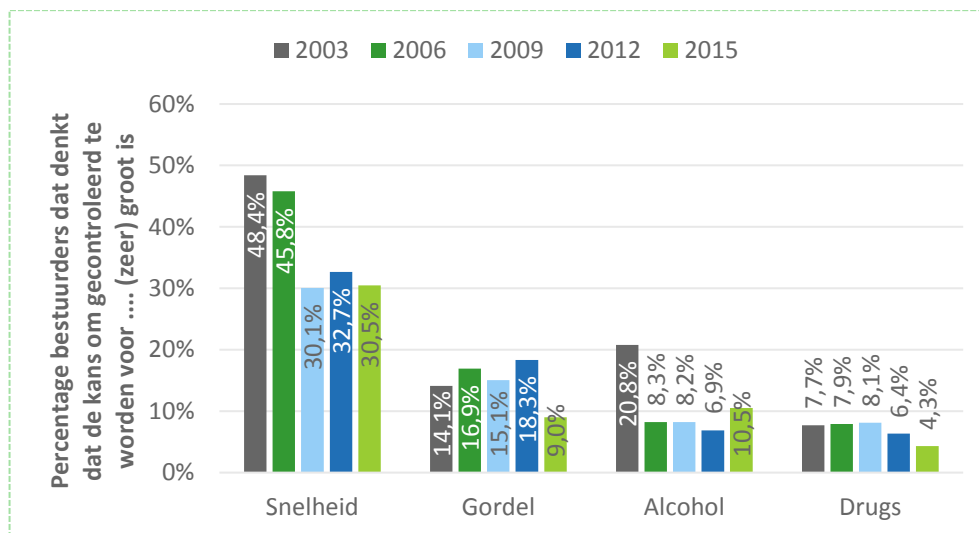
De pakkans is de kans om betrapt te worden op een overtreding door de politie. In dit hoofdstuk maken we een onderscheid tussen:

- ▶ de subjectieve pakkans: de gepercipieerde kans om gecontroleerd te worden;
- ▶ de objectieve pakkans: de effectieve kans om gecontroleerd te worden, m.a.w. persoonlijke ervaring met politiecontroles voor verkeersovertredingen;

Ook cijfers in verband met zelfgerapporteerde boetes en het draagvlak van verschillende handhavingsmaatregelen komen aan bod.

Figuur 2: Subjectieve pakkans voor snelheid, gordel, alcohol en drugs (2003-2015)

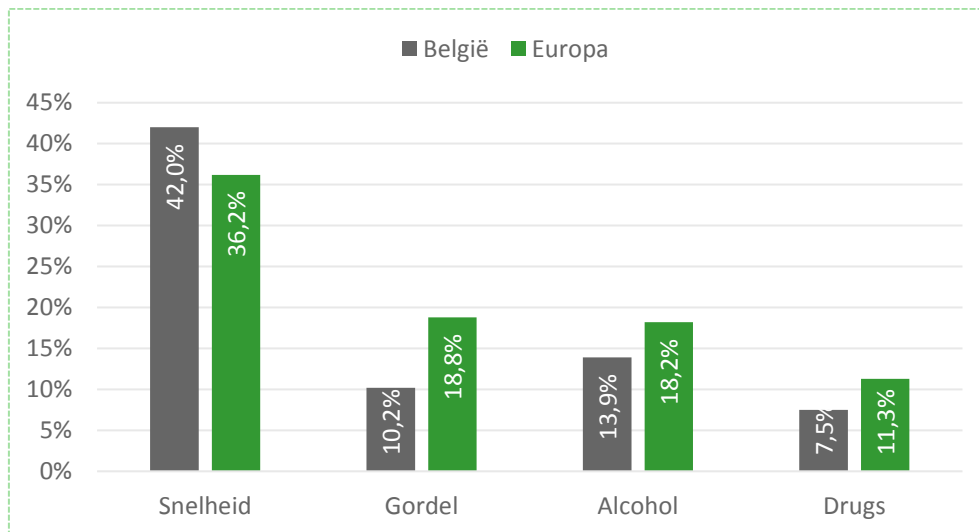
In de driejaarlijkse attitudemetingen van het BIVV, die worden afgenomen bij een representatief aantal autobestuurders, werd aan de respondenten gevraagd hoe groot de kans was om tijdens een typische autorit gecontroleerd te worden op snelheid, drugs, alcohol en gordeldracht. De volgende figuur geeft het percentage bestuurders weer dat denkt dat deze kans (zeer) groot is.

Bron: BIVV, Nationale attitudemeting 2015

Figuur 3: Subjectieve pakkans voor alcohol, snelheid, gordeldracht en drugs (2015)

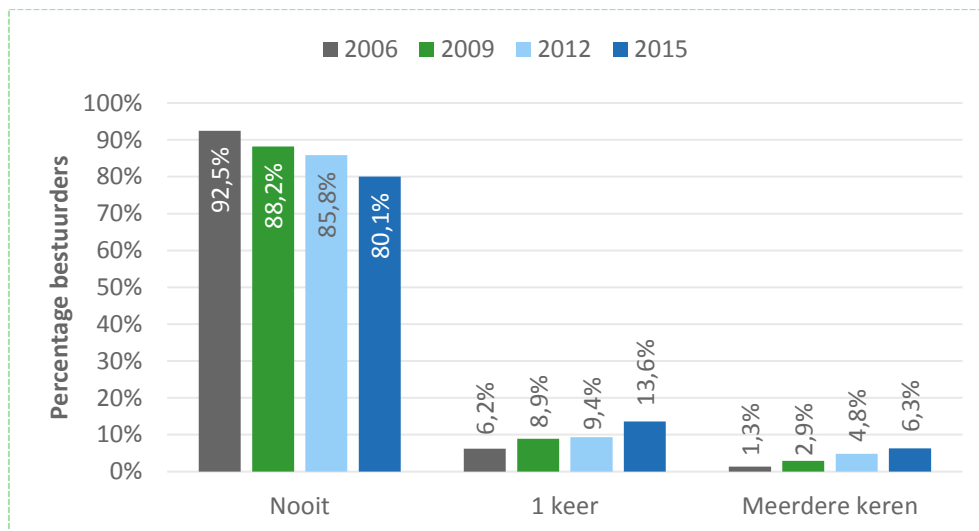
In het ESRA project werd aan 17.000 weggebruikers gevraagd hoe vaak volgens hen de kans is om tijdens een typische autorit gecontroleerd te worden op alcohol, snelheid, gordeldracht en drugs. De volgende figuur geeft het percentage bestuurders weer dat denkt dat deze kans (zeer) groot is. De Belgische weggebruikers worden vergeleken met de Europese weggebruikers. De Belgische waarden verschillen in lichte mate met de waarden getoond in de voorgaande figuur aangezien de steekproef verschilt.

Bron: BIVV, Country fact sheet Belgium. ESRA project (European Survey of Road users' safety Attitudes), 2015

Figuur 4: Objectieve pakkans met betrekking tot rijden onder invloed (2006-2015)

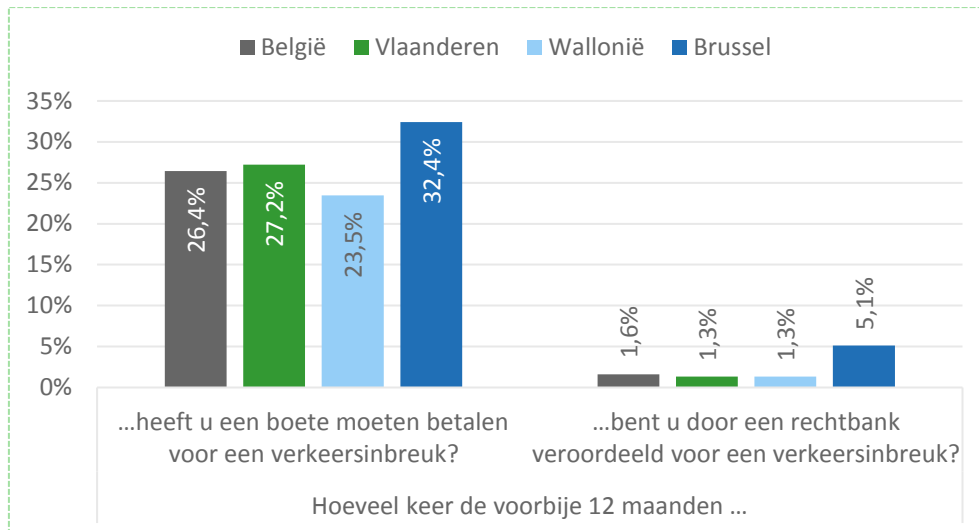
Deze figuur toont welk percentage respondenten in de laatste 12 maanden nooit, één keer of meerdere keren tegengehouden werd door de politie voor een alcoholcontrole.

Bron: BIVV, Nationale attitudemeting 2015

Figuur 5: Zelfgerapporteerde boetes en veroordelingen voor een verkeersinbreuk, naargelang het gewest (2015)

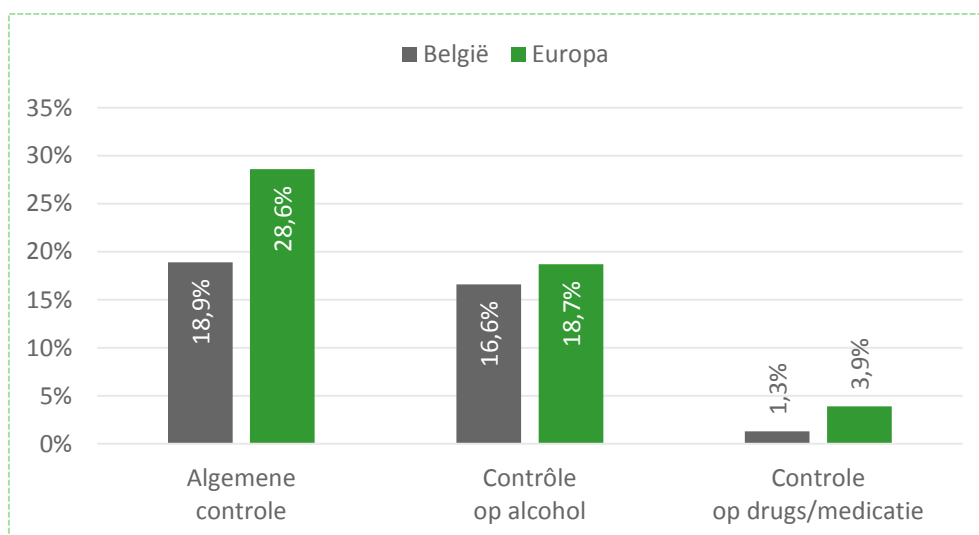
Deze figuur geeft weer welk percentage respondenten in de laatste 12 maanden ten minste 1 keer een boete moest betalen voor een verkeersinbreuk en welk percentage respondenten in de laatste 12 maanden ten minste 1 keer veroordeeld werd door een rechtbank voor een verkeersinbreuk.

Bron: BIVV, Nationale attitudemeting 2015

Figuur 6: Zelfgerapporteerde politiecontroles voor een verkeersinbreuk (2015)

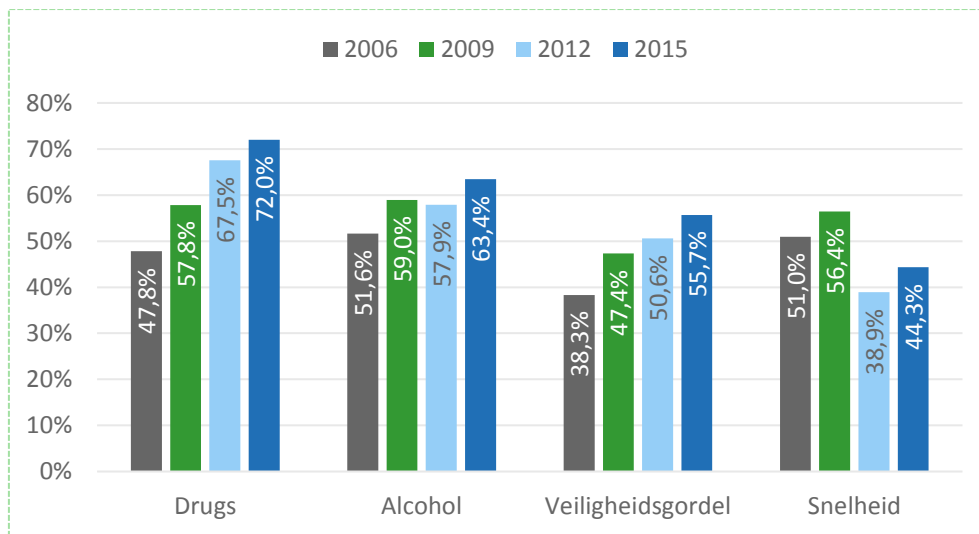
Deze figuur geeft weer welk percentage respondenten in de laatste 12 maanden ten minste 1 keer door de politie gestopt werd voor een controle in het algemeen, een controle op rijden onder invloed van alcohol en een controle op rijden onder invloed van drugs/medicatie. De Belgische weggebruikers worden vergeleken met de Europese weggebruikers.

Bron: BIVV, Country fact sheet Belgium. ESRA project (European Survey of Road users' safety Attitudes), 2015

Figuur 7: Maatschappelijk draagvlak voor intensivering van de controles in België (2006-2015)

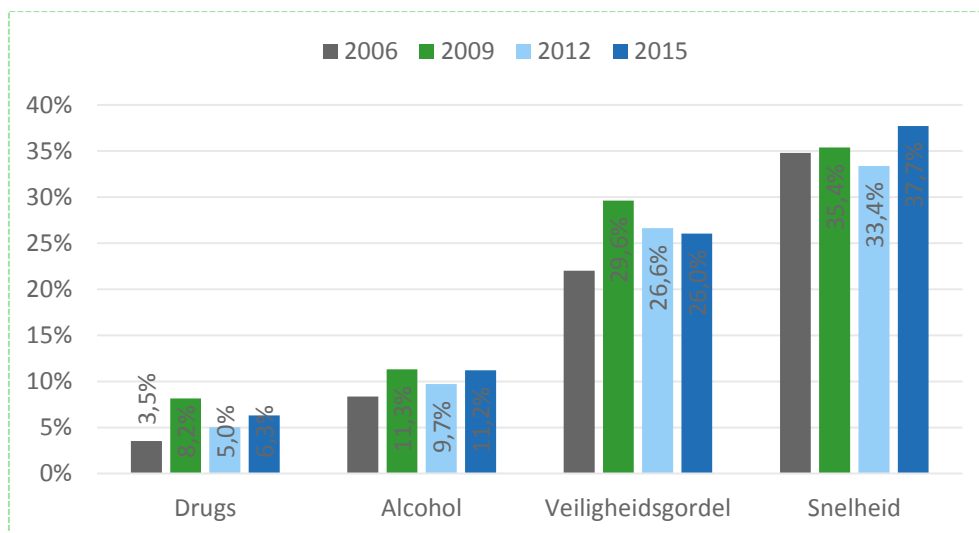
De respondenten van de attitudemeting moesten antwoorden op de vraag of de regels onvoldoende gecontroleerd worden voor rijden onder invloed van drugs, rijden onder invloed van alcohol, gordeldracht en snelheid. In de figuur wordt het percentage ja-antwoorden weergegeven.

Bron: BIVV, Nationale attitudemeting 2015

Figuur 8: Mening over de strengheid van de huidige straffen in België (2006-2015)

In de attitudemeting moesten de respondenten aangeven of ze van mening waren dat de straffen voor rijden onder invloed van drugs, rijden onder invloed van alcohol, gordeldracht en snelheid te streng zijn. In de figuur wordt het percentage ja-antwoorden weergegeven.

Bron: BIVV, Nationale attitudemeting 2015

2. VASTSTELLINGEN DOOR DE POLITIEDIENSTEN

De politiediensten zijn de eerste schakel in de handhavingketen. Zij kunnen verkeersovertredingen vaststellen. Deze overtredingen worden vastgelegd als een proces-verbaal, dat vervolgens de weg naar het parket vindt, of als een onmiddellijke inning. De politie heeft ook de mogelijkheid om een proces-verbaal van waarschuwing (PVW) op te stellen. Dit wordt uitgeschreven voor een lichte, opzettelijke overtreding en stelt een termijn waarbinnen de overtreder zich in regel moet stellen. Over de PVW's zijn geen cijfers beschikbaar.

Een onmiddellijke inning wordt opgestuurd naar de overtreder, die dan een boete dient te betalen. Na betaling van deze boete is het dossier in principe afgerond. Het parket heeft daarna nog 30 dagen de tijd om de overtreder toch op een andere manier te straffen. Indien de boete niet betaald wordt, wordt het dossier overgemaakt aan de Procureur des Konings bij het politieparket.

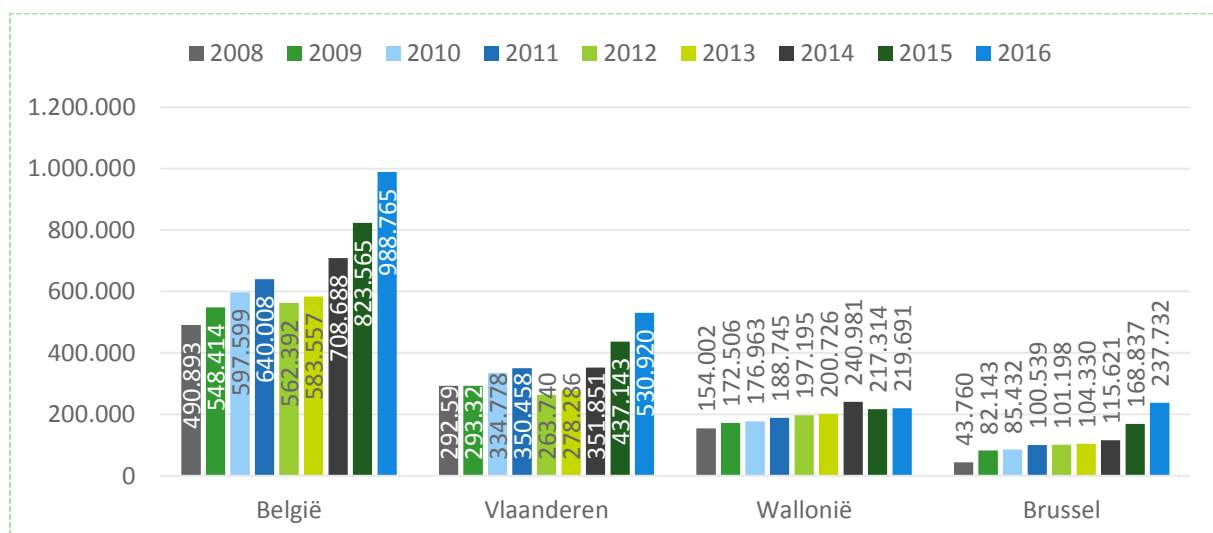
Er worden grafieken gepresenteerd over:

- ▶ de evolutie van het aantal vastgestelde verkeersovertredingen, ofwel de som van het aantal processen-verbaal (PV's) en het aantal onmiddellijke inningen;
- ▶ de evolutie van het aantal opgestelde PV's in België en per gewest;
- ▶ de evolutie van het aantal opgestelde onmiddellijke inning in België en per gewest;
- ▶ de opbrengst van de onmiddellijke inningen;
- ▶ de evolutie van het aantal vastgestelde verkeersovertredingen met betrekking tot alcohol, drugs, het gebruik van de GSM, het gebruik van de gordel en kinderzitjes, en snelheid.

De hier gepresenteerde cijfers zijn een afspiegeling van het actuele opsporingsbeleid van de politie, en geven enkel een indicatie van de tendens bij *vastgestelde* overtredingen. Het gaat hier dus niet om alle 'feitelijke' overtredingen.

Figuur 9: Evolutie van het aantal processen-verbaal in België en per gewest (2008-2016)

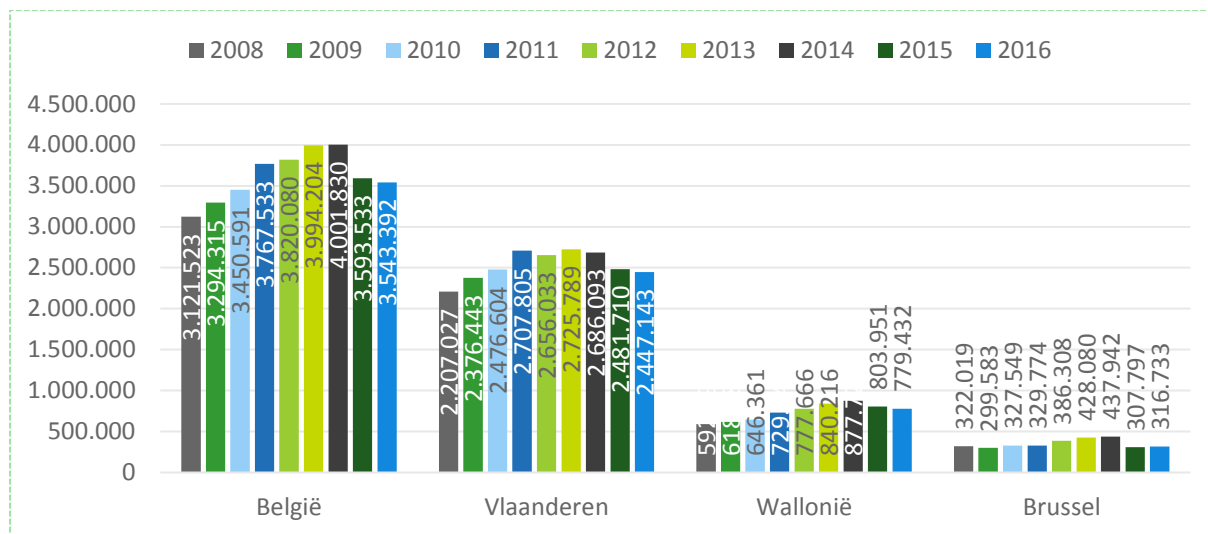
Deze figuur geeft het aantal processen-verbaal weer dat door de politie opgesteld werd. De cijfers worden zowel op nationaal als op gewestelijk niveau voorgesteld. Het gaat hier niet om processen-verbaal van waarschuwing of om onmiddellijke inningen, maar enkel om de 'normale' processen-verbaal.

Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL

Figuur 10: Evolutie van het aantal onmiddellijke inningen in België en per gewest (2008-2016)

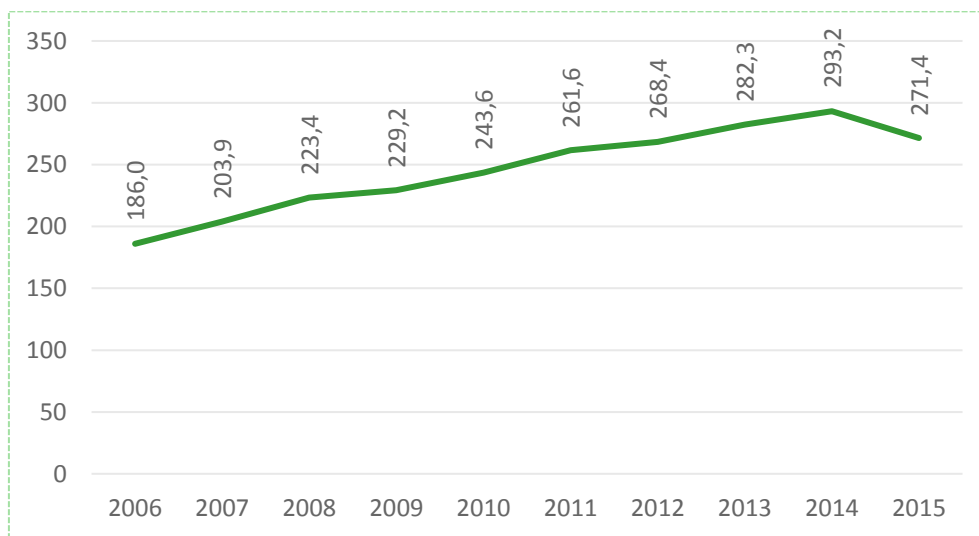
De figuur hieronder bevat informatie over het aantal onmiddellijke inningen dat door de politie opgesteld werd, zowel op nationaal niveau als opgesplitst naar de verschillende gewesten.

Bron: Federale Politie/DGR/DRI/BIPOL

Figuur 11: Opbrengst van de onmiddellijke inningen in miljoen euro (2006-2015)

De jaarlijkse opbrengst van de onmiddellijke inningen wordt bijgehouden door de Federale Overheidsdienst Financiën. De cijfers worden in de figuur hieronder weergegeven.

Bron: FOD Financiën

Figuur 12: Evolutie van het aantal vastgestelde verkeersovertredingen met betrekking tot rijden onder invloed van alcohol, rijden onder invloed van drugs, het gebruik van de GSM tijdens het rijden, het incorrecte gebruik van de gordel/kinderzitjes en overdreven snelheid (2008-2016)

Hieronder geven we weer hoeveel overtredingen mbt snelheid, alcohol, GSM, gordel/kinderzitje en drugs vastgesteld werden door de politie. De schaalverdeling van de drie onderstaande grafieken verschilt sterkt.

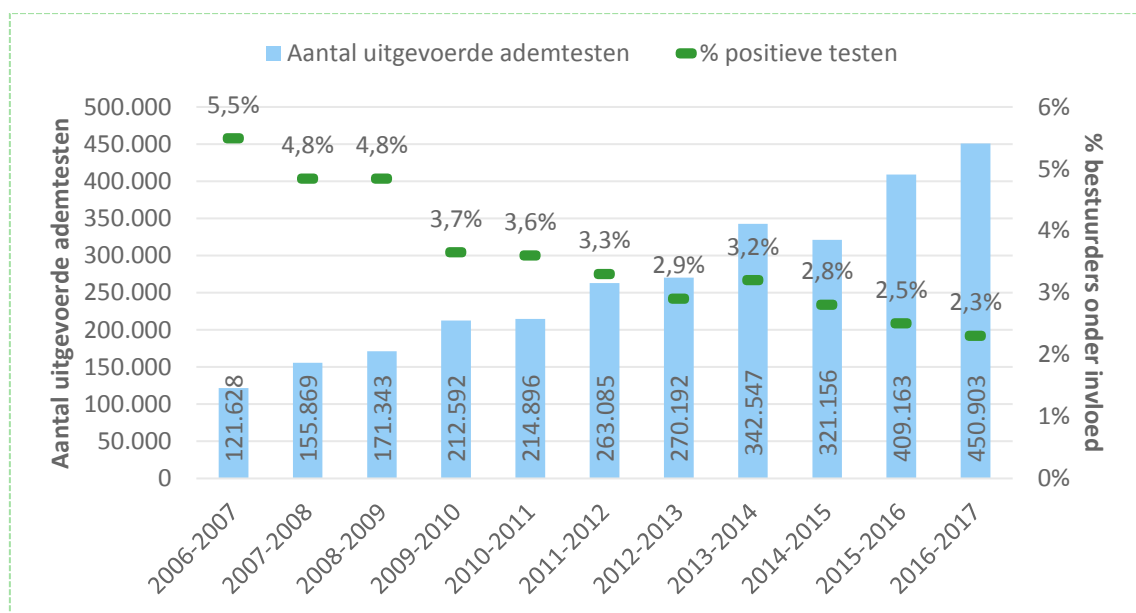
Bron: Federale Politie / DGR / DRI / BIPOL

3. ALCOHOLCONTROLES

Over alcoholcontroles zijn weinig cijfers beschikbaar met betrekking tot alcoholcontroles in België. De enige cijfergegevens waarover we beschikken, zijn die van de BOB-controles. In dit hoofdstuk bespreken we de evolutie van het aantal alcoholcontroles en het aantal bestuurders van motorvoertuigen die positief testten. Deze controles werden uitgevoerd door de politiediensten in het kader van de BOB-eindejaarscampagnes.

Figuur 13: Evolutie van het totaal aantal uitgevoerde ademtesten tijdens de BOB-eindejaarscampagnes en het percentage bestuurders met een alcoholgehalte boven 0,5 g/l op nationaal niveau (2006-2017)

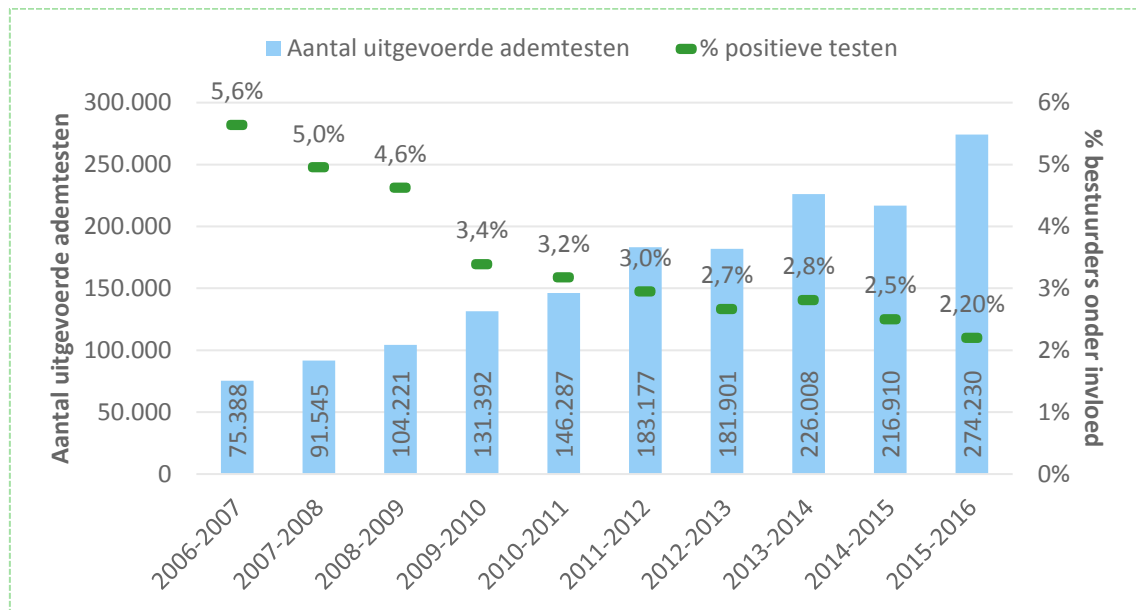
Deze figuur geeft op nationaal niveau weer hoeveel ademtesten uitgevoerd werden in het kader van de BOB-eindejaarscampagnes, evenals het percentage bestuurders dat positief testte.

Bron: ANG - Federale politie

Figuur 14: Evolutie van het totaal aantal uitgevoerde ademtesten en het aantal bestuurders onder invloed in het Vlaamse Gewest, tijdens de BOB-eindejaarscampagnes (2006-2016)

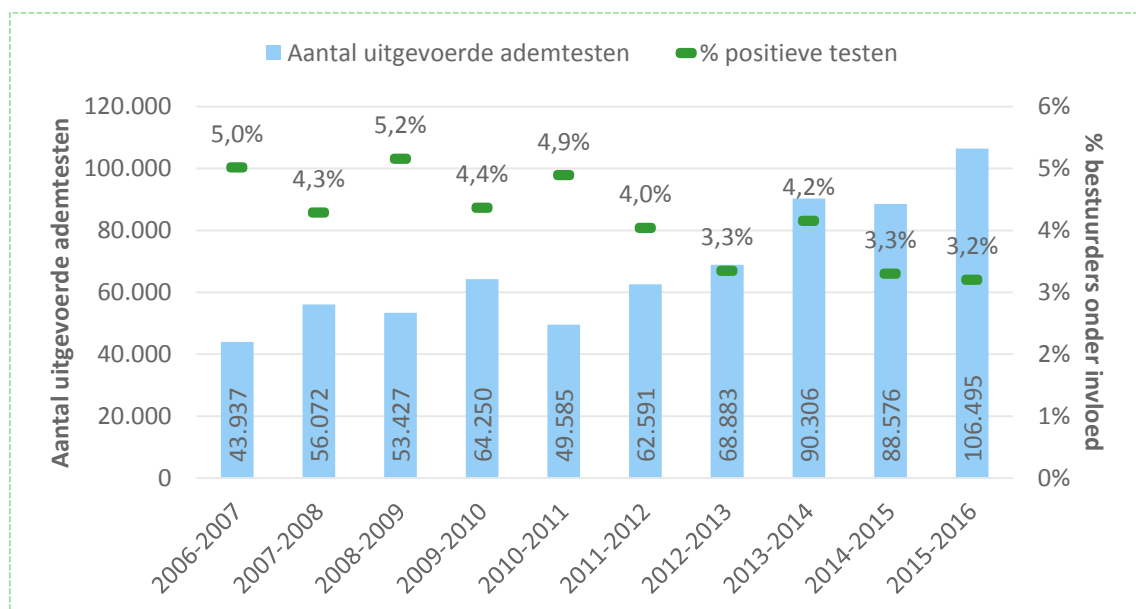
Deze figuur geeft voor het Vlaamse Gewest weer hoeveel ademtesten uitgevoerd werden in het kader van de BOB-eindejaarscampagnes, evenals het percentage bestuurders dat positief testte.

Bron: ANG - Federale politie

Figuur 15: Evolutie van het totaal aantal uitgevoerde ademtesten en het aantal bestuurders onder invloed in het Waalse Gewest tijdens de BOB-eindejaarscampagnes (2006-2016)

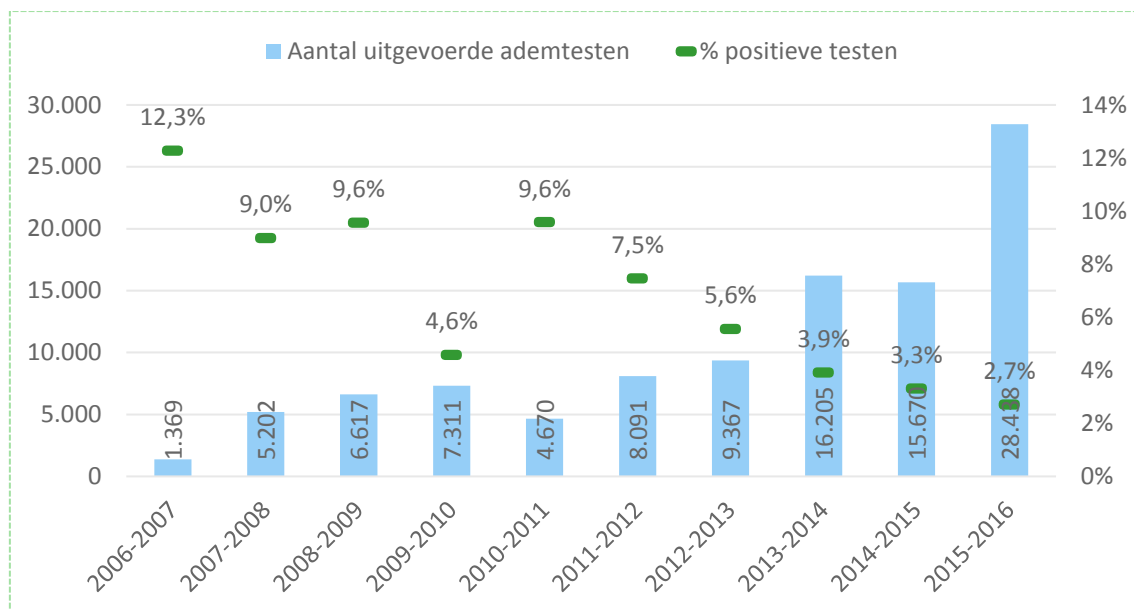
Deze figuur geeft voor het Waalse Gewest weer hoeveel ademtesten uitgevoerd werden in het kader van de BOB-eindejaarscampagnes, evenals het percentage bestuurders dat positief testte.

Bron: ANG - Federale politie

Figuur 16: Evolutie van het totaal aantal uitgevoerde ademtesten en het aantal bestuurders onder invloed in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens de BOB-eindejaarcampagnes (2006-2016)

Deze figuur geeft voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest weer hoeveel ademtesten uitgevoerd werden in het kader van de BOB-eindejaarcampagnes, evenals het percentage bestuurders dat positief testte.

Bron: ANG - Federale politie

4. VERVOLGING DOOR DE POLITIEPARKETTEN

Het politieparket staat in voor de vervolging van verkeersovertredingen. In dit hoofdstuk maken we een onderscheid tussen:

- ▶ De instroom:
 - ▶ het aantal nieuwe zaken, m.a.w. de aanvankelijke processen-verbaal of elke andere eerste kennisgeving aan het politieparket die geregistreerd werden in het nationale informaticaprogramma Mammoet. Navolgende PV's worden dus niet meegeteld;
 - ▶ het aantal vereenvoudigde processen-verbaal (VPV). VPV's zijn PV's waarin de materiële elementen vervat zijn van misdrijven met een geringe ernst of waarvan de dader onbekend is. Deze dossiers worden uitsluitend elektronisch bewaard. De politie bezorgt een maandelijkse listing van VPV's aan de Procureur des Konings, zodat deze de mogelijkheid heeft toezicht uit te oefenen en VPV's kan opvragen.
- ▶ De afhandeling: de Procureur des Konings kan verschillende beslissingen nemen in een dossier:
 - ▶ verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom (VSBG): dit is een minnelijke schikking die het parket voorstelt aan de overtreder. Indien deze boete betaald wordt, is de zaak afgehandeld;
 - ▶ dagvaarding: het parket stelt een vervolging in en brengt de strafvordering tot stand;
 - ▶ zonder gevolg of seponering: het parket beslist om niet te vervolgen. De reden voor seponering moet steeds duidelijk aangegeven worden.
- ▶ Veiligheidsmaatregelen:
 - ▶ onmiddellijke intrekking van het rijbewijs;
 - ▶ inbeslagname van een voertuig.
- ▶ Bemiddeling in strafzaken: het politieparket kan een verkeersovertreder bemiddeling in strafzaken voorstellen. Dit houdt in dat er een alternatieve afhandeling voorgesteld wordt, bijvoorbeeld het volgen van een vorming van het team Driver Improvement bij het BIVV. We geven informatie over het aantal doorverwijzingen in dit kader naar het BIVV en de reden van de doorverwijzingen in de periode 2003 tot 2015.

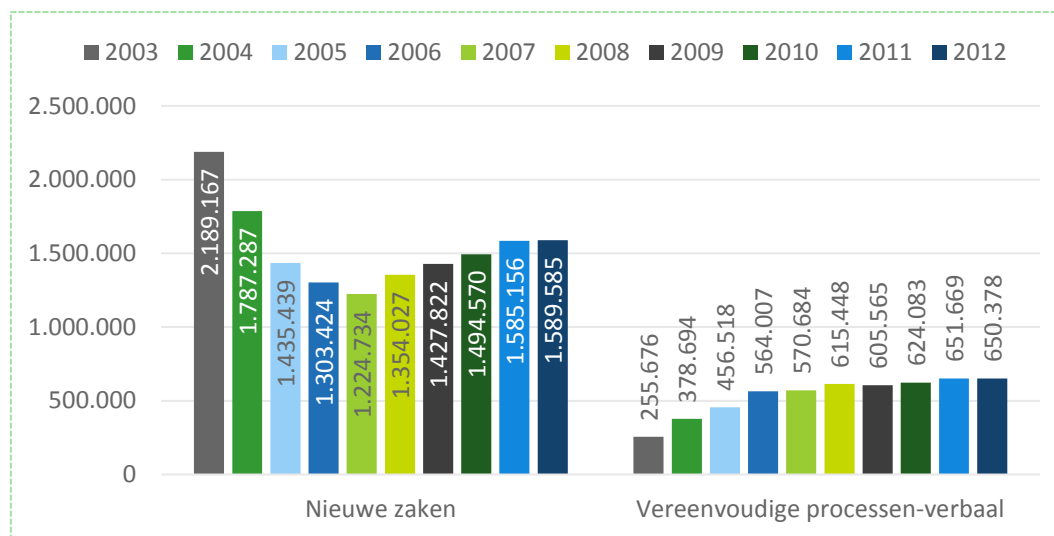
Omwille van een reorganisatie valt de statistiek van de politieparketten sinds jaargang 2013 onder de bevoegdheid van de statistisch analisten bij het College van procureurs-generaal. Er wordt momenteel nog gewerkt aan een methode om de gegevensverzameling te organiseren. Om die reden kunnen we geen update geven van deze cijfers.

4.1. Instroom

We bespreken de evolutie van het aantal nieuwe zaken dat binnenkomt bij de politieparketten op nationaal niveau. Ook het aantal vereenvoudigde PV's dat opgesteld werd door de politiediensten komt hier aan bod.

Figuur 17: Evolutie van de nieuwe zaken bij de politieparketten en de vereenvoudigde processen-verbaal (2003-2012)

In deze figuur wordt de evolutie weergegeven van het aantal nieuwe zaken die bij de politieparketten opgestart worden. De vereenvoudigde processen-verbaal (VPV) die de politiediensten opstellen, worden maandelijks via een listing aan het politieparket overgemaakt.

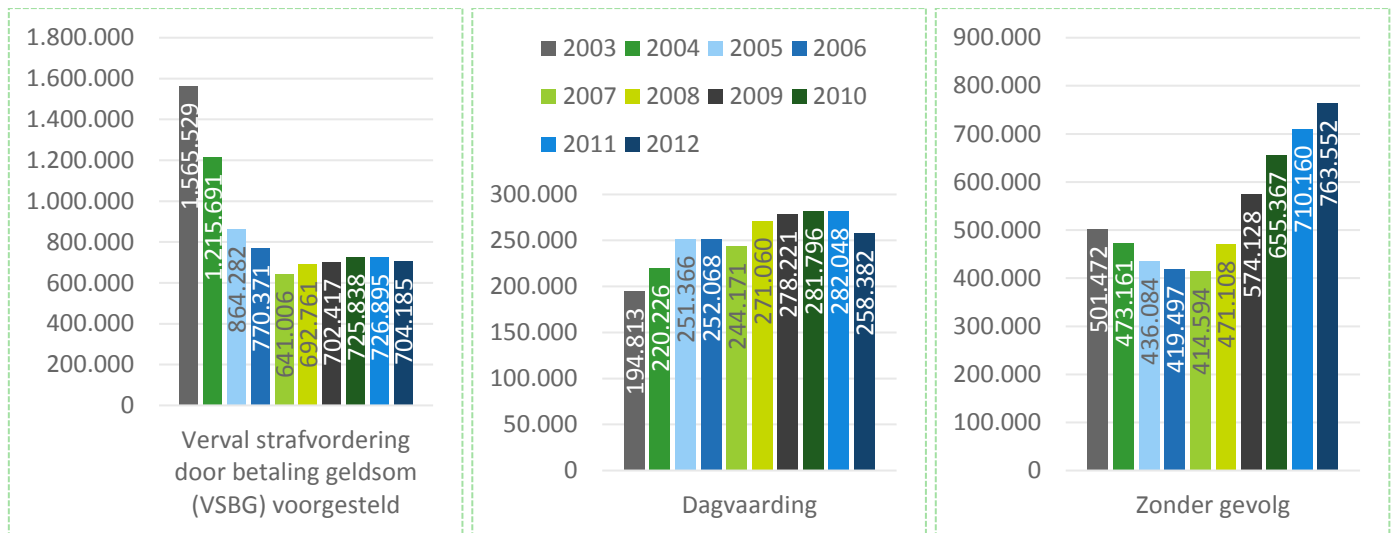
Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

4.2. Afhandeling

Hieronder bespreken we de evolutie van het aantal zaken waarin VSBG voorgesteld werd, de evolutie van het aantal dagvaardingen en het aantal klasseringen zonder gevolg. Dit doen we telkens op nationaal niveau. De reden voor klassering zonder gevolg komt eveneens aan bod. Ook hier geven we de evolutie op nationaal niveau weer.

Figuur 18: Evolutie van het aantal zaken waarin VSBG werd voorgesteld, waarin gedagvaard werd en die zonder gevolg geklasseerd werden op nationaal niveau (2003-2012)

Het politieparket kan een minnelijke schikking voorstellen aan de overtreder, dit noemen we het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom. Een andere mogelijke vorm van afhandeling door het politieparket is de dagvaarding. Het politieparket kan ook beslissen om een dossier te seponeren, of zonder gevolg te klasseren. De schaalverdeling van de drie onderstaande grafieken verschilt sterk.

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

Tabel 1: Evolutie van de reden voor een klassering ‘zonder gevolg’ (2003-2012)

De procureur des Konings moet steeds een motief vermelden in het geval van een klassering zonder gevolg. Het voorkomen van deze motieven wordt in de tabel hieronder gepresenteerd. De motieven werden gesorteerd naargelang het belang in 2012.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Andere prioriteiten bij vervolgingsbeleid	119.218	94.942	79.754	75.406	79.095	115.815	224.081	266.737	293.263	348.553
Te weinig researchcapaciteit	53.236	69.795	41.529	49.255	50.265	64.411	77.376	108.360	106.777	127.022
Beperkte maatschappelijke weerslag	38.984	22.158	28.418	52.340	26.477	20.654	16.969	27.296	51.750	54.180
Wanverhouding gevolgen van strafvordering en maatschappelijke verstoring	25.064	29.918	39.825	33.716	37.116	37.664	33.842	36.459	37.751	41.231
Dader onbekend	76.308	57.611	54.543	46.431	48.550	44.405	46.257	42.934	38.533	37.548
Toestand geregulariseerd	59.356	57.631	56.041	52.938	55.635	53.814	41.565	40.029	41.341	36.431
Onvoldoende bewijzen	37.497	37.205	30.393	28.657	28.066	30.900	30.202	30.355	25.896	23.705
Geen misdrijf	18.576	22.673	31.605	18.649	22.246	24.156	24.995	20.681	12.628	18.317
Toevallige feiten met oorzaak in specifieke omstandigheden	18.540	21.091	16.220	16.940	20.307	21.638	17.058	17.597	21.616	17.475
Verjaring	12.047	12.642	15.874	8.672	9.275	11.339	14.834	13.766	27.471	15.353
Redelijke termijn vervolging overschreden	8.553	14.276	9.629	6.330	5.086	13.798	11.583	17.200	15.829	13.008
Geen motief	4.588	1.843	2.640	3.914	3.147	6.308	4.537	4.644	16.192	6.308
Overmaken aan de ambtenaar belast met het opleggen van administratieve gelden	148	225	538	1.079	1.597	1.646	1.997	1.286	1.604	5.237
Vergoeding van het slachtoffer	8.817	8.193	7.814	6.176	6.020	7.413	6.925	5.789	4.117	3.701
Nadeel gering	2.096	1.423	1.718	2.342	3.430	2.802	3.250	3.280	3.185	3.193
Overlijden van de dader	2.704	2.712	2.713	2.964	3.062	3.435	3.382	3.433	3.132	2.910
Strafuitsluitende verschoningsgrond	1.867	2.744	2.819	949	1.328	2.821	6.078	6.491	1.245	2.313
Seining van de dader	5.148	5.314	4.436	4.523	5.191	3.101	1.405	1.280	1.480	1.475
Immunititeit	2.461	2.105	2.385	2.132	2.158	2.024	1.566	1.967	2.060	1.416
Pretoriaanse probatie	462	1.618	1.988	1.975	1.716	1.635	1.812	1.414	1.699	1.379
Houding van het slachtoffer	984	1.082	1.043	1.109	1.754	1.802	1.810	1.563	1.483	1.221
Afwezigheid van voorgaanden	1.702	2.074	1.848	1.493	1.149	1.044	1.060	992	1.316	556
Jeugdige leeftijd	759	663	573	530	516	548	797	597	486	405
Onbevoegdheid nationale vervolgingsorganen en rechtsmachten	617	2.004	1.034	399	431	475	288	270	325	337
Misdrijf van relationele aard	1.026	679	389	441	398	533	424	361	322	200
Kracht van gewijsde	430	315	126	178	197	298	290	355	241	190
Klachtafstand	181	135	121	94	78	79	115	161	119	152
Gebrek aan klacht	91	80	75	63	75	67	55	47	33	34
Amnestie	12	22	7	2	18	16	9	4	4	6

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van hoven en rechtbanken

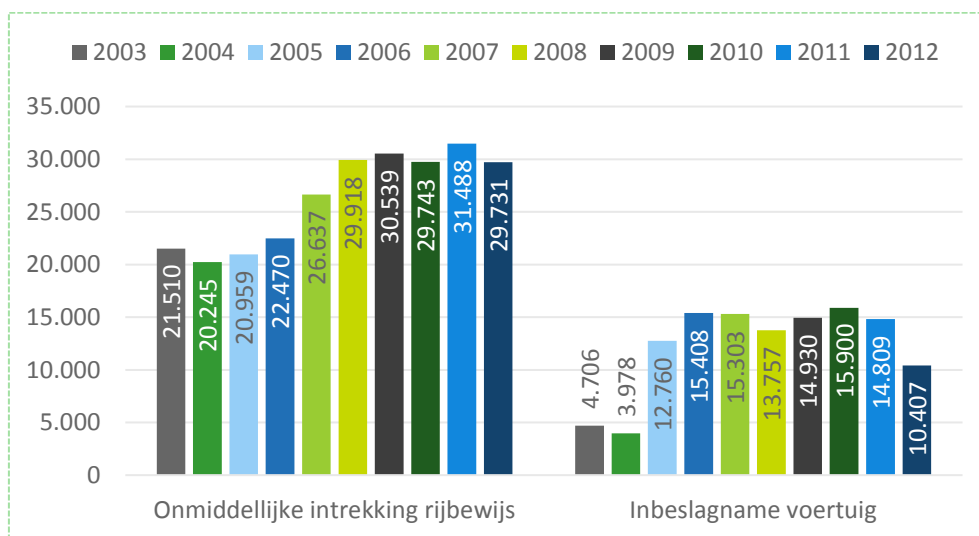
4.3. Veiligheidsmaatregelen

De Procureur des Konings kan beslissen om het rijbewijs na een verkeersovertreding onmiddellijk in te trekken. Tevens kan beslist worden om het voertuig in beslag te nemen.

De evolutie van beide parameters op nationaal niveau en op niveau van het ressort wordt hieronder weergegeven.

Figuur 19: Evolutie van de onmiddellijke intrekking van het rijbewijs en van de inbeslagname van een voertuig, op nationaal niveau (2003-2012)

In deze figuur geven we de evolutie weer van het aantal onmiddellijke intrekkingen van het rijbewijs in België. De procureur des Konings bij het politieparket kan ook beslissen om een voertuig in beslag te nemen. In onderstaande figuur wordt weergegeven hoe vaak deze veiligheidsmaatregelen bevolen werden.

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

4.4. Bemiddeling in strafzaken

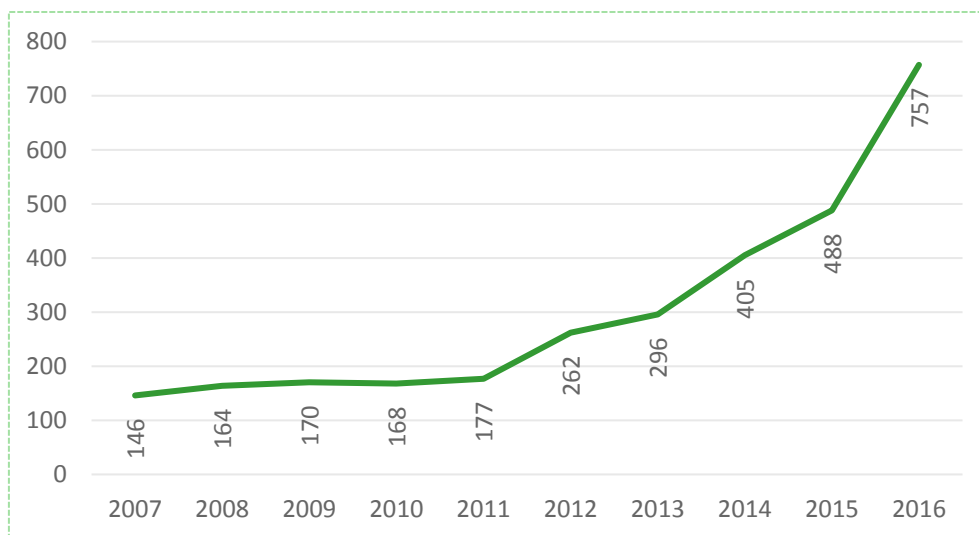
Hieronder geven we de evolutie van het aantal doorverwijzingen in het kader van bemiddeling in strafzaken op nationaal niveau weer. Bovendien wordt de evolutie van reden van de doorverwijzing grafisch voorgesteld.

De cijfers hebben alleen betrekking op de cursussen die door Driver Improvement bij het BIVV georganiseerd worden. Dit is een nationaal project dat erkend is door de Federale Overheidsdienst Justitie en opgericht werd in 1994 in het kader van de alternatieve maatregelen. Vanuit het parket en de rechtbank kan een verkeersovertreder een leerproject opgelegd krijgen. Hier bespreken we enkel het aantal doorverwijzingen op parketniveau. De doorverwijzingen op het niveau van de rechtbank worden behandeld in hoofdstuk 6.3.

Het gaat het om doorverwijzingen van zowel politierechtbank als arbeidsrechtbank, correctionele rechtbank, enzovoort. Voor verkeersfeiten wordt bemiddeling in strafzaken zelden aangewend.

Figuur 20: Evolutie van het aantal doorverwijzingen bemiddeling in strafzaken naar het BIVV, op nationaal niveau (2003-2016)

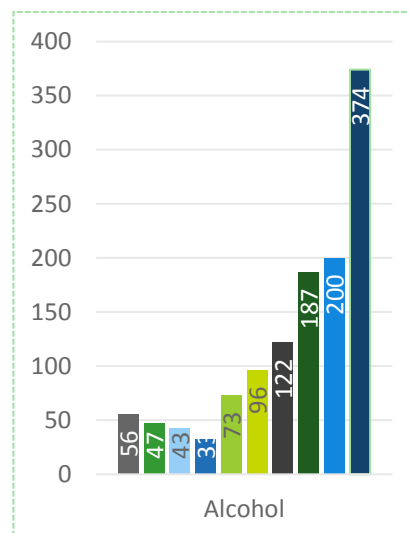
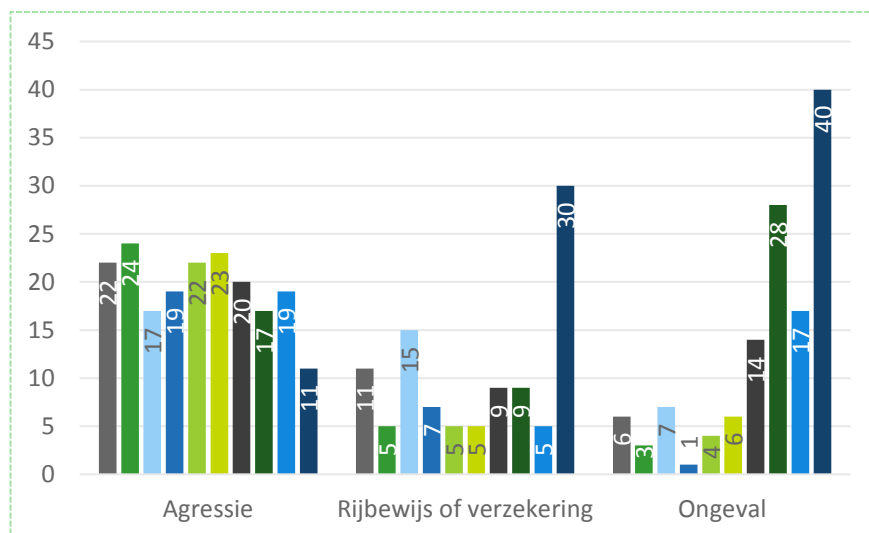
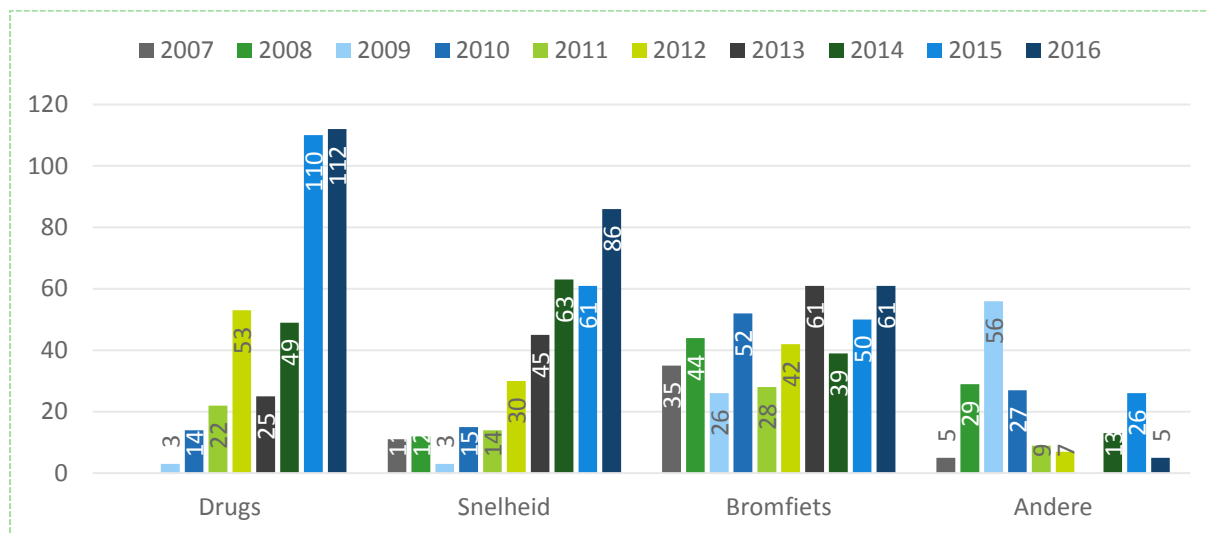
De procureurs des Konings kan een verkeersovertreder een bemiddeling in strafzaken voorstellen. Onderstaande figuur toont het aantal doorverwijzingen naar het team Driver Improvement bij het BIVV.

Bron: BIVV, Driver Improvement

Figuur 21: Evolutie van het aantal dossiers bemiddeling in strafzaken bij het BIVV per reden van doorverwijzing (2007-2016)

In deze figuur wordt de reden van doorverwijzing naar de dienst Driver Improvement van het BIVV (in het kader van bemiddeling in strafzaken) toegelicht. De schaalverdeling van de drie onderstaande grafieken verschilt sterk.

Bron: BIVV, Driver Improvement

5. BESTRAFFING DOOR DE POLITIERECHTBANKEN

De politierechtbank is de laatste schakel in de handhavingsketen. Zij beslissen over de schuld van de gedagvaarde persoon, en over de strafmaat.

In dit hoofdstuk maken we een onderscheid tussen:

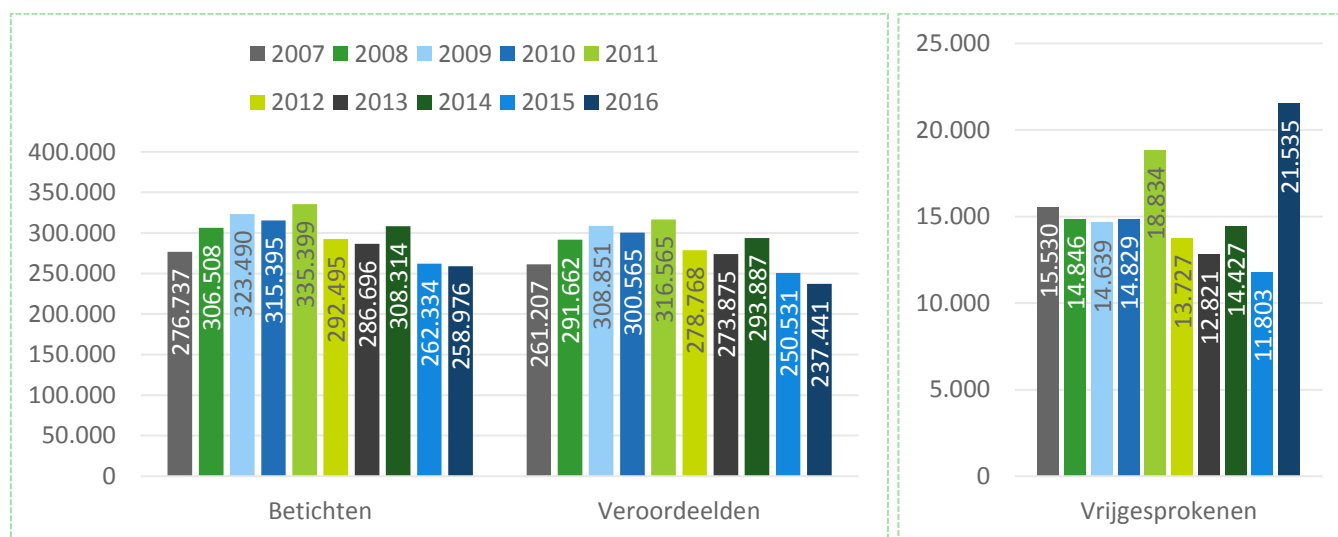
- ▶ De instroom: het aantal betichten, het aantal veroordeelden en het aantal vrijgesprokenen. Ook de evolutie van het aantal veroordelingen voor specifieke verkeersmisdrijven komt hier aan bod;
- ▶ De uitgesproken straffen: de gevangenisstraf (met of zonder uitstel), de werkstraf (met of zonder uitstel), de uitspraak met opschorting, de geldboete (met of zonder uitstel) en het verval van het recht tot sturen;
- ▶ De probatiedossiers: de politierechter kan in het kader van probatie onder andere ook voorstellen dat de veroordeelde een cursus volgt bij het BIVV. Het team Driver Improvement staat in voor deze cursussen.

5.1. Instroom

Hieronder geven we de evolutie van het aantal betichten, veroordeelden en vrijgesprokenen weer op nationaal niveau.

Figuur 22: Evolutie van het aantal betichten, veroordeelden en vrijgesprokenen op nationaal niveau (2007-2016)

Onderstaande figuur toont de evolutie van het aantal personen dat beticht werd, het aantal betichten dat veroordeeld werd en het aantal betichten dat vrijgesproken werd door de politierechter, op nationaal niveau. De schaalverdeling van de twee onderstaande grafieken verschilt sterk.

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

Tabel 2: Evolutie van het aantal betichtingen met betrekking tot specifieke overtredingen (2008-2016)

In onderstaande tabel wordt de evolutie getoond van het aantal betichten van specifieke overtredingen. De overtredingen werden geordend naargelang het voorkomen in 2016.

Overtredingen van de tweede graad zijn bijvoorbeeld niet in staat zijn om alle nodige rijbewegingen uit te voeren, geen voorrang verlenen aan spoorvoertuigen, ...

Voorbeelden van overtredingen van de derde graad zijn: niet onmiddellijk gevolg geven aan bevelen van een bevoegd persoon, kinderen van minder dan 18 jaar en kleiner dan 135 cm niet vervoeren in een geschikt kinderbeveiligingssysteem, ...

Overtredingen van de vierde graad zijn dan bijvoorbeeld een bestuurder aansporen of uitdagen om overdreven snel te rijden, keren op een autosnelweg of autoweg, ...

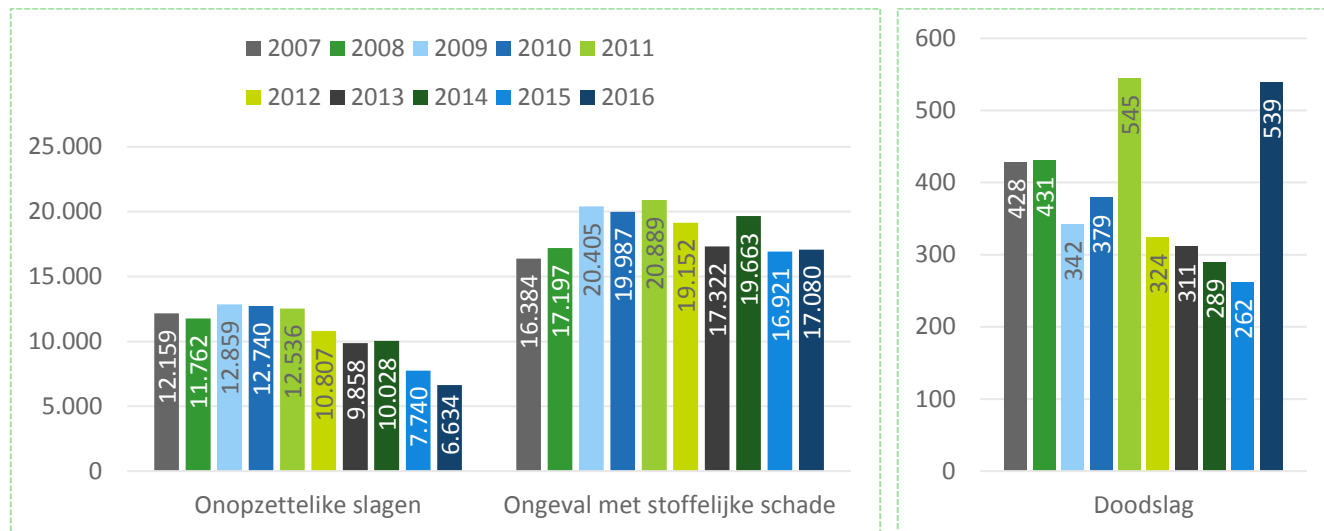
Overtredingen van de eerste graad tot slot zijn alle overtredingen die niet in één van de andere graden geplaatst kunnen worden.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Overtredingen eerste graad	92 687	96 108	96 809	105 688	93 216	94 574	90 902	70 072	59 278
Alcoholintoxicatie	22 230	25 907	24 954	31 071	26 801	27 425	25 976	27 076	27 618
Rijden zonder verzekering	26 920	29 131	26 636	28 316	26 937	26 491	26 742	25 002	23 976
Technische eisen	24 033	26 382	25 305	22 127	20 477	20 019	21 743	18 972	20 601
Overtredingen derde graad	26 574	24 958	25 959	26 668	23 063	23 350	25 252	21 981	19 758
Overtredingen vierde graad	22 446	24 495	22 991	25 607	18 344	15 159	15 132	13 503	13 783
Sturen zonder rijbewijs, scholingsbewijs, attest	7 504	8 077	8 469	9 145	9 465	9 995	15 014	13 787	13 717
Overtredingen tweede graad	22 295	19 890	16 319	16 109	12 034	12 162	11 178	8 292	6 373
Sturen tijdens verval van rijbewijs	1 206	1 481	1 638	1 875	1 731	1 744	1 813	1 847	1 833
Inschrijvingen motorvoertuigen	3 537	3 784	4 180	3 470	2 942	1 954	2 169	1 937	1 809
Sturen zonder in de examens gelukt te zijn	171	275	404	540	751	876	963	1 192	1 331
Zware overtredingen van voor de Wet Landuyt	1 061	1 120	1 107	1 086	915	844	860	919	1 233
Dronkenschap	1 117	1 124	1 181	1 501	1 518	1 314	983	1 026	921
Vluchtmisdrijf	4 735	6 020	5 819	5 782	5 147	5 172	5 223	4 936	921
Weigering bloedproef/ademtest	231	251	260	252	202	174	176	174	144

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

Figuur 23: Evolutie van het aantal betichtingen voor verantwoordelijkheid in een verkeersongeval (2007-2016)

De figuur hieronder toont de evolutie van het aantal betichten voor doodslag (binnen de context van een verkeersongeval), onopzettelijke slagen en verwondingen (binnen de context van een verkeersongeval) en ongevallen met stoffelijke schade. De schaalverdeling van de twee onderstaande grafieken verschilt sterk.

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

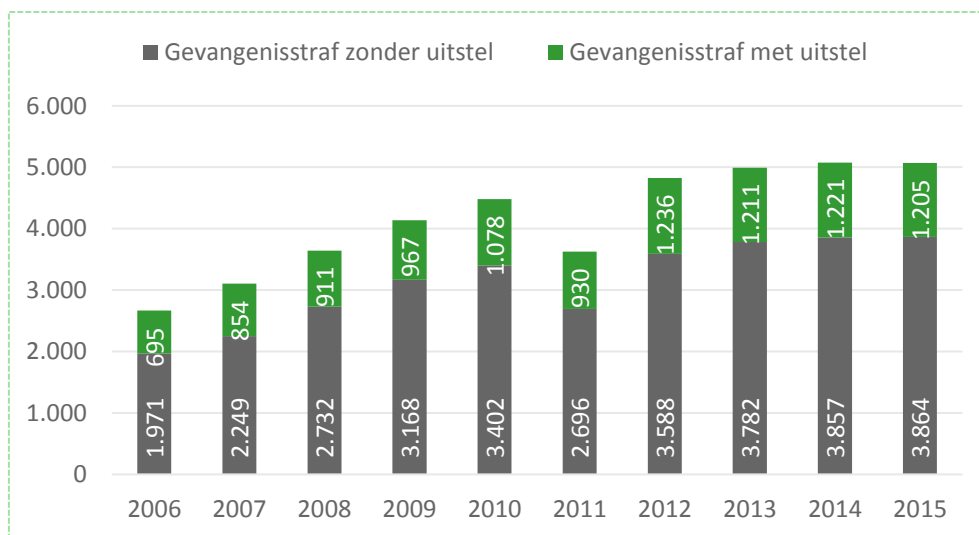
5.2. Uitgesproken straffen

De politierechter kan verschillende straffen opleggen:

- ▶ **Gevangenisstraf:** sinds de wet van 7 februari 2003 wordt de gevangenisstraf in de meeste gevallen vervangen door het verval van het recht tot sturen. De gevangenisstraf blijft behouden voor: vluchtmisdrijf, verhinderen van vastellingen van overtredingen, rijden zonder verzekering; rijden ondanks een onmiddellijke intrekking van het rijbewijs of tijdens een periode van vervallenverklaring van het recht tot sturen; overtredingen met lichamelijk letsel tot gevolg en ernstige gevallen van recidive.
De rechter kan een gevangenisstraf met uitstel opleggen, wat betekent dat de uitvoering van de straf voor een bepaalde termijn uitgesteld wordt. Deze proeftermijn kan 1 tot 5 jaar bedragen.
- ▶ **De werkstraf** werd ingevoerd als autonome straf met de wet van 17 april 2002. Een werkstraf bestaat uit onbetaalde arbeid en duurt 20 tot 300 uren. Ook de werkstraf kan met uitstel opgelegd worden.
- ▶ **De uitspraak met opschorting** houdt in dat de rechter zich wel uitspreekt over de schuldvraag, maar geen straf oplegt. Tijdens de hierop volgende probatieperiode worden bepaalde voorwaarden opgelegd aan de veroordeelde. Indien hij zich tijdens de probatieperiode aan deze voorwaarden houdt en geen nieuwe feiten pleegt, zal ook geen straf volgen.
- ▶ **De geldboete** is de 'klassieke' straf na een verkeersovertreding. De politierechter kan, al dan niet rekening houdend met verzachtende omstandigheden, het bedrag vrij bepalen binnen de marges van de minimum- en maximumbedragen die in de wet bepaald zijn. De geldboete kan eveneens met uitstel opgelegd worden.
- ▶ **De politierechter kan in een aantal gevallen een verval van het recht tot sturen opleggen.** Het herstel van het recht tot sturen kan afhankelijk gemaakt worden van het slagen in een theoretisch, praktisch, geneeskundig en/of psychologisch onderzoek.

Figuur 24: Evolutie van de uitgesproken gevangenisstraffen zonder uitstel en met uitstel (2006-2015)

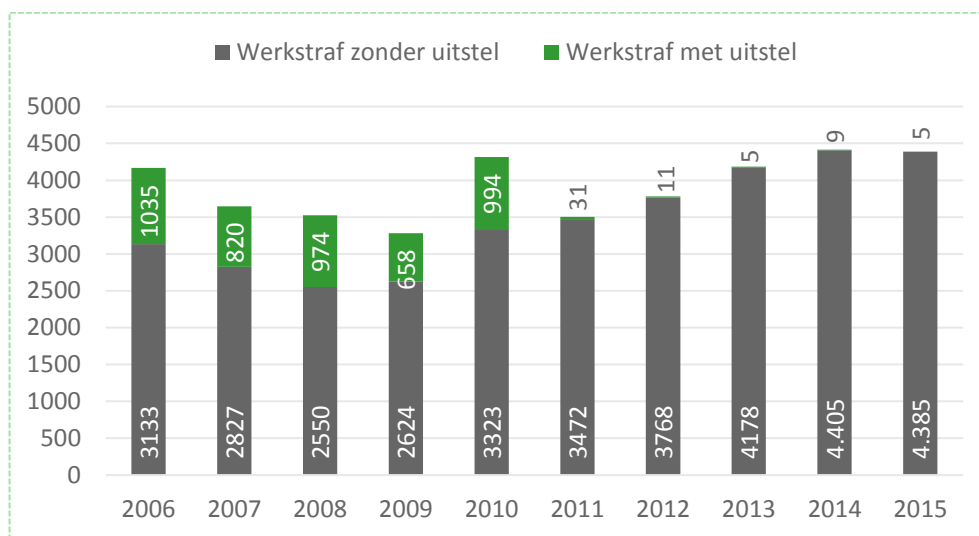
Onderstaande figuur geeft de evolutie van de uitgesproken gevangenisstraffen weer. We maken een onderscheid tussen de gevangenisstraf zonder uitstel, en de gevangenisstraf met uitstel. Dit laatste betekent dat de uitvoering van de straf uitgesteld wordt.

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

Figuur 25: Evolutie van de uitgesproken werkstraffen zonder en met uitstel (2006-2015)

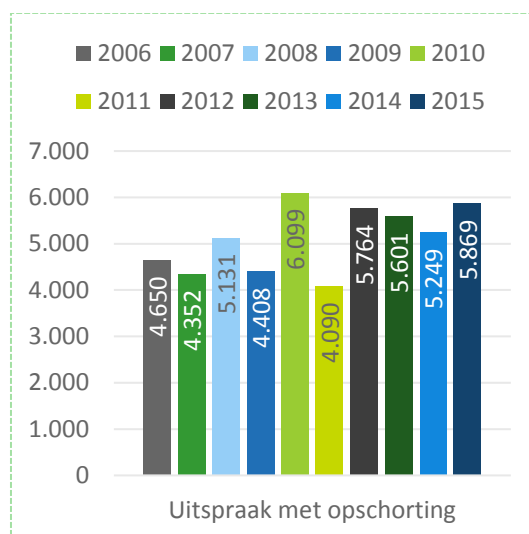
Hier tonen we de evolutie van de uitgesproken werkstraffen. Ook in deze grafiek onderscheiden we de werkstraf zonder uitstel en de werkstraf met uitstel.

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

Figuur 26: Evolutie van de uitspraak met opschorting (2006-2015)

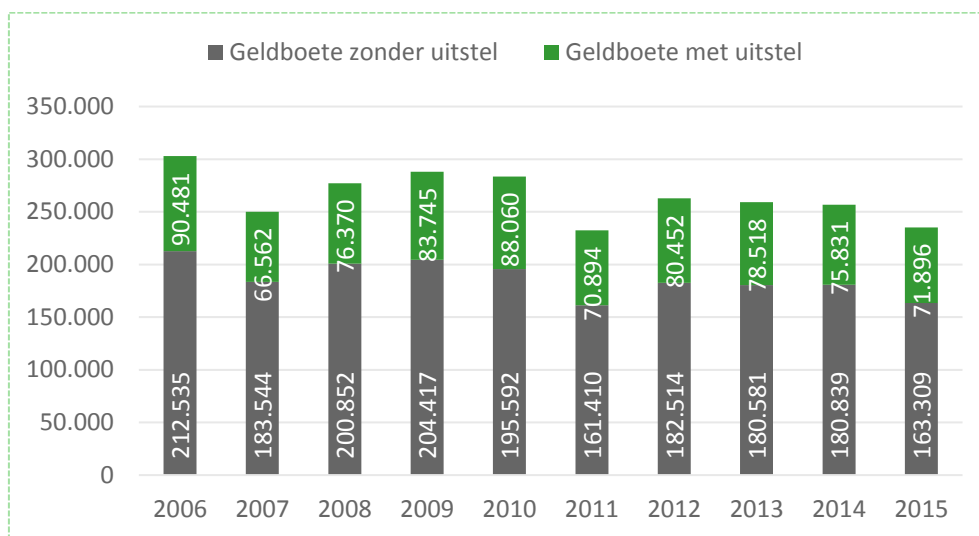
Soms spreekt de politierechter zich uit over de schuldvraag, maar legt hij geen straf op. Dit noemen we uitspraak met opschorting. De evolutie wordt in deze figuur weergegeven.

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

Figuur 27: Evolutie van de geldboete zonder uitstel en met uitstel (2006-2015)

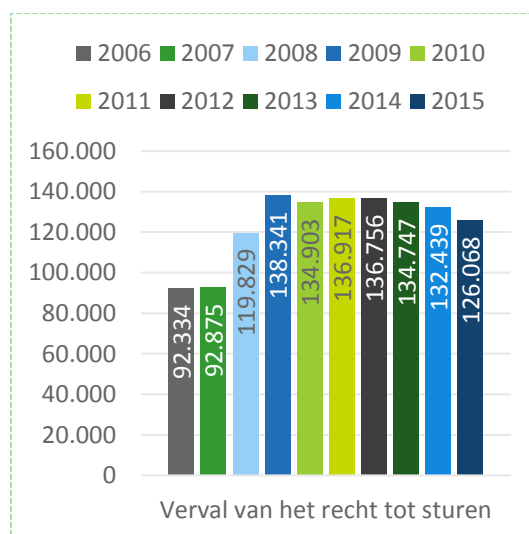
In deze figuur wordt de evolutie van de geldboete weergegeven. De politierechter kan ook deze straf zonder uitstel of met uitstel opleggen.

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

Figuur 28: Evolutie van het verval van het recht tot sturen (2006-2015)

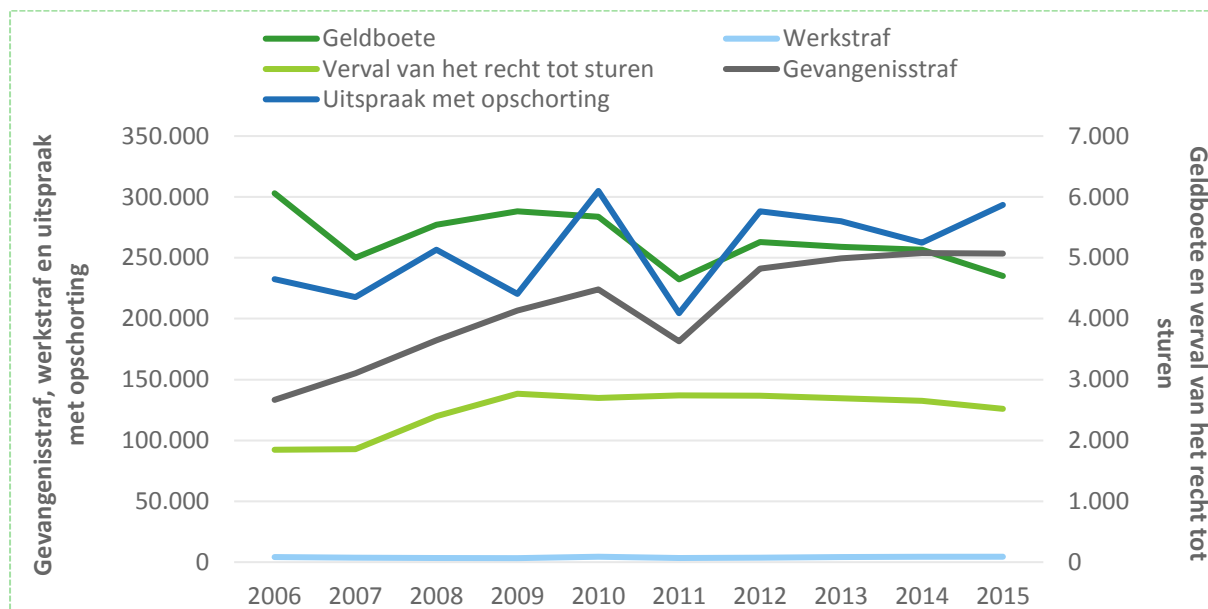
Het verval van recht tot sturen is een straf die eveneens aan verkeersovertreders opgelegd kan worden. De evolutie van deze straf wordt in deze figuur weergegeven.

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

Figuur 29. Evolutie van de uitgesproken straffen (2006-2015)

Hieronder geven we de evolutie weer van de gevangenisstraf, de geldboete, de werkstraf, het verval van het recht tot sturen en de uitspraak met opschorting. De linker y-as toont de schaalverdeling voor de gevangenisstraf, de werkstraf en de uitspraak met opschorting. De rechter y-as toont de schaalverdeling voor de geldboete en het verval van het recht tot sturen.

Bron: FOD Justitie – Steundienst van het College van boven en rechtbanken

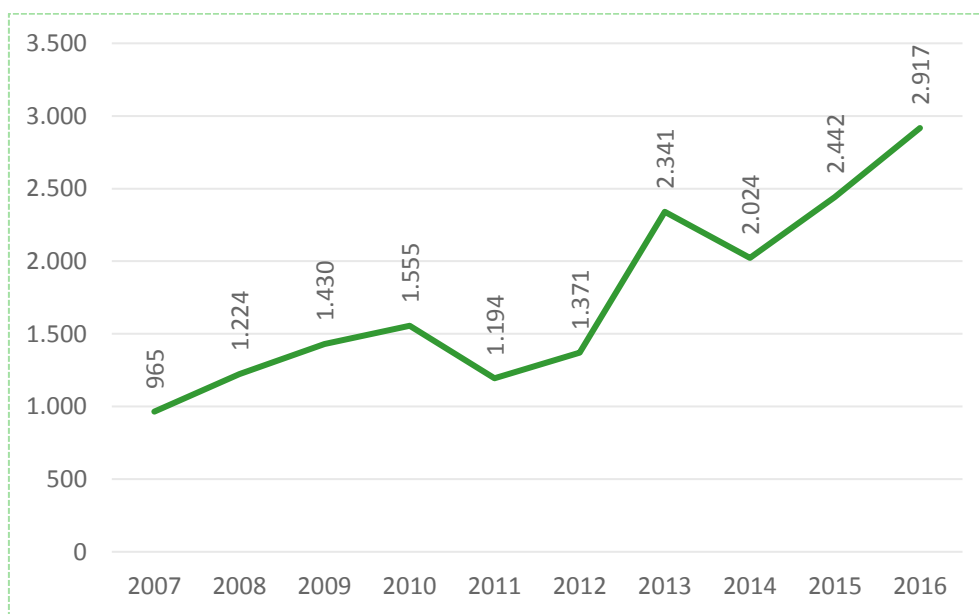
5.3. Probatedossiers

Hier geven we de evolutie weer van het aantal probatedossiers, evenals van het aantal probatedossiers in functie van de reden van doorverwijzing.

De cijfers hebben alleen betrekking op de cursussen die door Driver Improvement bij het BIVV georganiseerd worden. Zoals reeds gezegd kan een verkeersovertreder vanuit het parket en de rechtbank een leerproject opgelegd krijgen. Hier bespreken we enkel het aantal doorverwijzingen op niveau van de rechtbank.

Figuur 30: Evolutie van het aantal probatedossiers bij het BIVV per gerechtelijk ressort (2007-2016)

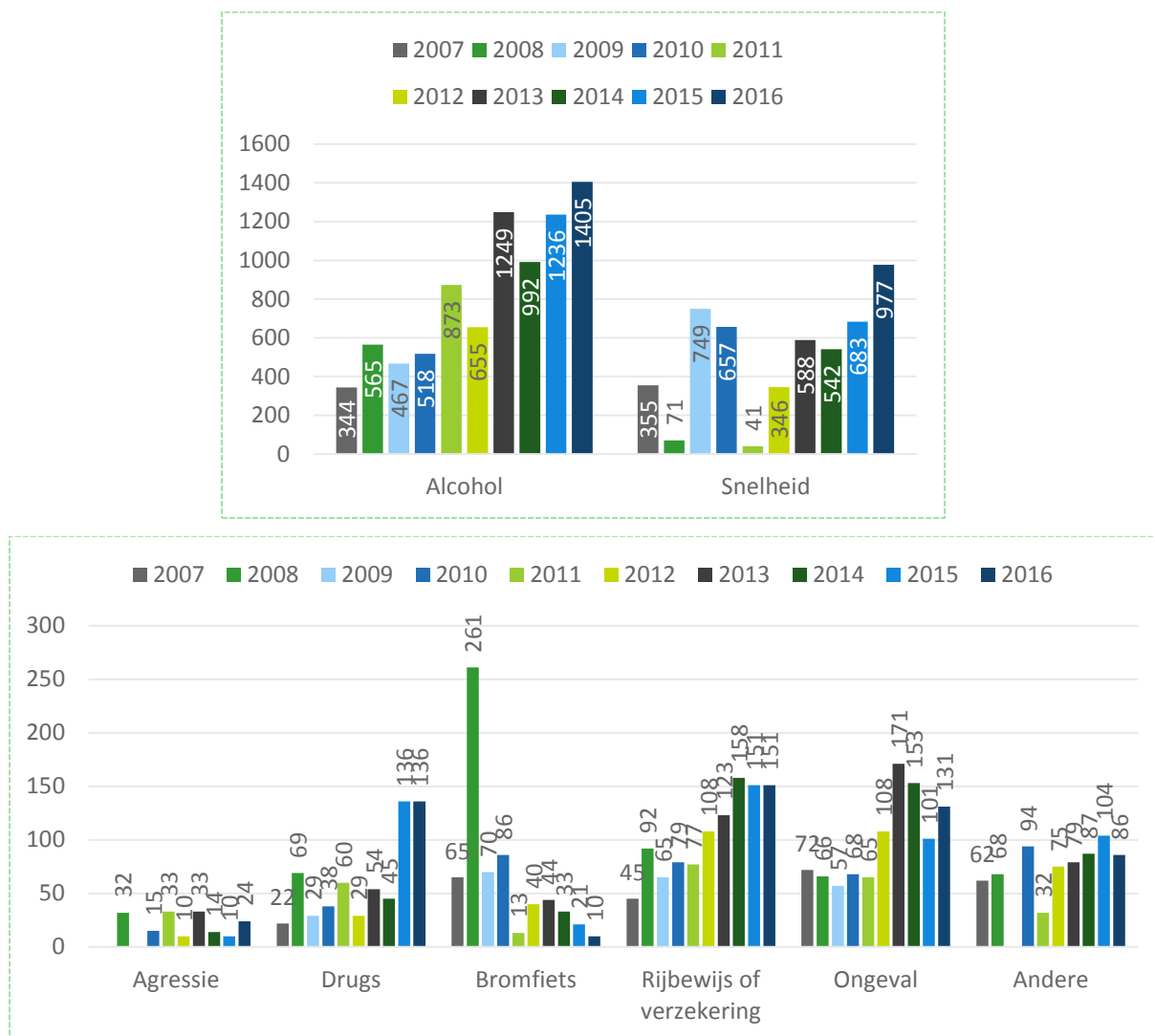
De politierechter kan in het kader van probatie onder andere voorstellen dat de veroordeelde een cursus volgt bij het BIVV. Hieronder wordt de evolutie voorgesteld van het aantal probatedossiers die bij het BIVV terecht komen.

Bron: BIVV, Driving Improvement

Figuur 31: Evolutie van het aantal probatiedossiers bij het BIVV per reden van doorverwijzing (2007-2016)

In deze figuur wordt de reden van doorverwijzing naar de dienst Driver Improvement van het BIVV (in het kader van probatie) toegelicht. De schaalverdeling van de twee onderstaande grafieken verschilt sterkt.

Bron: BIVV, Driving Improvement

TERMINOLOGIE

Ademtest

Bij een ademtest worden sporen van alcohol opgespoord in de uitgeademde lucht. De bestuurder moet een aantal seconden in het mondstuk van de ademtester blazen. Het resultaat verschijnt enkele seconden later op het scherm: S (safe), A (alarm) of P (positief). Indien het resultaat van de ademtest A of P is, zal overgegaan worden tot een ademanalyse om het exacte alcoholgehalte vast te stellen.

Attitudemeting

Het BIVV organiseert om de drie jaar attitudemetingen waarin het zelfgerapporteerd gedrag van weggebruikers en hun achterliggende opinies over verkeersveiligheidsaspecten worden bevraagd.

Bemiddeling in strafzaken

Bij een bemiddeling in strafzaken probeert de Procureur des Konings om het conflict te regelen zonder tussenkomst van de politierechtbank. Als de vastgelegde maatregelen uitgevoerd worden door de dader, wordt hij niet vervolgd. Eén van de mogelijkheden in dit kader is het volgen van een opleiding die door het team Driver Improvement van het BIVV georganiseerd worden.¹

Betichten

De som van veroordeelde of vrijgesproken beklaagden, rekening houdend met de zwaarste strafmaat.

BIVV

Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid

Dagvaarding

Een dagvaarding is een officiële oproep om voor het gerecht, in dit geval de politierechtbank, te verschijnen.

Dark Number

Een term die gebruikt wordt om niet-geregistreerde criminaliteit aan te duiden. De geregistreerde criminaliteit is slechts een onderdeel van alle criminaliteit, aangezien niet alle misdrijven door de politie vastgesteld worden.

Geldboete

De geldboete is de 'klassieke' straf na een verkeersovertreding. De politierechter kan, al dan niet rekening houdend met verzachtende omstandigheden, het bedrag vrij bepalen binnen de marges van de minimum- en maximumbedragen die in de wet bepaald zijn.

Gevangenisstraf

De politierechter kan een veroordeelde een gevangenisstraf opleggen. Sinds de wet van 7 februari 2003 werd de gevangenisstraf in de meeste gevallen echter vervangen door het verval van het recht tot sturen. De gevangenisstraf blijft behouden voor vluchtmisdrijf, verhinderen van vaststellingen van overtredingen, rijden zonder verzekering, rijden ondanks een onmiddellijke intrekking van het rijbewijs of tijdens een periode van vervallenverklaring van het recht tot sturen, overtredingen met lichamelijk letsel tot gevolg en ernstige gevallen van recidive.

Inbeslagname van een voertuig

De Procureurs des Konings kan de inbeslagname van een voertuig bevelen indien de bestuurder geen geldige verzekeringsdocumenten aan boord heeft, en er een vermoeden bestaat van niet-verzekering.

Nieuwe zaken bij het politieparket

De aanvankelijke processen-verbaal of elke andere eerste kennisgeving aan het politieparket, die geregistreerd werden in het nationale informaticaprogramma Mammoet. Navolgende PV's worden in deze parameter dus niet meegeteld.

¹ <https://justitiehuisen.be/sites/default/files/atoms/files/BemiddelingStrafzaken.pdf>

Objectieve pakkans

Dit is de effectieve kans om gecontroleerd te worden door de politie tijdens een autorit.

Onmiddellijke intrekking van het rijbewijs

In een aantal wettelijk vastgelegde gevallen kan de Procureur des Konings bij het politieparket beslissen om het rijbewijs van een verkeersovertreder onmiddellijk in te trekken. Dit is een veiligheidsmaatregel die als doel heeft bestuurders die een risico vormen in het verkeer tijdelijk uit het verkeer te halen.

Overtredingen eerste graad

Overtredingen van de eerste graad zijn alle overtredingen die niet tot de andere graden behoren (behalve overtredingen met betrekking tot snelheid, rijden onder invloed en het rijbewijs).

Overtredingen tweede graad

Overtredingen van de tweede graad brengen de veiligheid van personen onrechtstreeks in gevaar. De volledige lijst is terug te vinden in artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 30 september 2005 tot aanwijzing van de overtredingen per graad van de algemene reglementen genomen ter uitvoering van de wet betreffende de politie over het wegverkeer.

Voorbeelden: niet in staat zijn om alle nodige rijbewegingen uit te voeren, geen voorrang verlenen aan spoorvoertuigen, geen voorrang verlenen aan een bestuurder die van rechts komt, geen voorrang verlenen aan andere weggebruikers bij het uitvoeren van een manoeuvre, enzovoort.

Overtredingen derde graad

Overtredingen van de derde graad brengen de veiligheid van personen rechtstreeks in gevaar. De volledige lijst is terug te vinden in artikel 3 van het Koninklijk Besluit van 30 september 2005 tot aanwijzing van de overtredingen per graad van de algemene reglementen genomen ter uitvoering van de wet betreffende de politie over het wegverkeer.

Voorbeelden: niet onmiddellijk gevolg geven aan bevelen van een bevoegd persoon, links inhalen wanneer de bestuurder tegemoetkomende weggebruikers niet van ver genoeg kan opmerken om het inhalen zonder gevaar uit te voeren, kinderen van minder dan 18 jaar en kleiner dan 135 cm niet vervoeren in een geschikt kinderbeveiligingssysteem, enzovoort.

Overtredingen vierde graad

Overtredingen van de vierde graad brengen de veiligheid van personen rechtstreeks in gevaar en leiden bij een ongeval bijna onvermijdelijk tot fysieke schade. De volledige lijst is terug te vinden in artikel 4 van het Koninklijk Besluit van 30 september 2005 tot aanwijzing van de overtredingen per graad van de algemene reglementen genomen ter uitvoering van de wet betreffende de politie over het wegverkeer.

Voorbeelden: een bestuurder aansporen of uitdagen om overdreven snel te rijden, keren op een autosnelweg of autoweg, een voertuig laten stilstaan of parkeren op een overweg, enzovoort.

Pakkans

De pakkans is de kans om betrapt te worden op een overtreding.

Politiediensten

In België maken we een onderscheid tussen de federale politie en de lokale politie, die samen de geïntegreerde politie vormen. Het doel van de werking van de politiediensten is: 'bij te dragen tot de veiligheid en de levenskwaliteit van de bevolking'.

De politiediensten staan in voor het ontwikkelen van politionele activiteiten die als doel hebben een veilig en vlot verkeer op alle wegen te verzekeren. De cel verkeershandhaving staat daarbij in voor het uitvoeren van het handhavingsbeleid.²

Politieparket

Het politieparket staat in voor de opsporing en de vervolging van overtredingen. Dit zijn misdrijven die bestraft kunnen worden met een gevangenisstraf van 1 dag tot 7 dagen en/of een geldboete van 1,00 tot 25,00 EUR. Daarnaast behoren een aantal specifieke materies tot de bevoegdheid van het politieparket,

² <http://www.lokalopolitie.be/5351/verkeer-en-mobiliteit.html>

waaronder de wegverkeerswet, de wegcode en aanverwante wetten. Het grootste deel van de dossiers die het politieparket behandelt, zijn verkeersdossiers. Het gaat om ongevallendossiers en om verkeersovertredingen.

Tot aan de hervorming van 2013 waren er 27 gerechtelijke arrondissementen en bijgevolg 27 politieparks in België. Op 17 april 2012 werd echter een akkoord bereikt om de gerechtelijke arrondissementen te hervormen. Deze nieuwe regeling ging van kracht op 1 april 2014. Het aantal arrondissementen werd teruggebracht naar 12.

Politierechtbank

De politierechtbank is een strafrechtbank die uitspraken doet over onder andere verkeersmisdrijven.³ Er zijn 34 politierechtbanken in België.

Probatie

De rechter kan een veroordeelde verplichten om bepaalde voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn. Dit kan enkel in het kader van opschorting van de uitspraak of uitstel van tenuitvoerlegging van de straf. De probatietermijn bedraagt minimum 1 jaar en maximum 5 jaar.

Proces-verbaal

Een proces-verbaal is een document dat de politie opmaakt. Het bevat alle vaststellingen, opsporingen en afgelegde verklaringen met betrekking tot een misdrijf.⁴

Proces-verbaal van onmiddellijke inning

Het proces-verbaal van onmiddellijke inning wordt opgemaakt nadat een verkeersovertreding vastgesteld werd door de politie. Dit PV vermeldt het bedrag van de onmiddellijke inning of geldboete die de overtreder dient te betalen. Na betaling van deze boete is het dossier afgerond.

Proces-verbaal van waarschuwing

Dit wordt uitgeschreven voor een lichte, opzettelijke overtreiding en stelt een termijn waarbinnen de overtreder zich in regel moet stellen.

Procureur des Konings

De Procureur des Konings is een magistraat van het Openbaar Ministerie. Hij staat aan het hoofd van het parket en wordt bijgestaan door verschillende substituten. Wanneer een zaak voor de politierechter verschijnt, vordert hij de toepassing van de strafwet en hij ziet erop toe dat de uitgesproken straffen ook uitgevoerd worden.

Strafkans

De straffkans is de kans dat na een overtreiding een bestraffing volgt.

Subjectieve pakkans

Dit is de gepercipieerde kans van weggebruikers om gecontroleerd te worden door de politie tijdens een autorit.

Subjectieve straffkans

Dit is de gepercipieerde kans van weggebruikers om bestraft te worden na de vaststelling van een verkeersovertreding.

Technische eisen

Overtreding van de technische eisen waaraan de auto's, hun aanhangwagens, hun onderdelen en hun veiligheidstoebereiden moeten voldoen. Voorbeelden: defecte lichten, defecte richtingaanwijzer, afwezigheid (of defect) van de zijspiegel aan de bestuurderskant, ...

³ http://justitie.belgium.be/nl/rechterlijke_orde/hoven_en_rechtbanken/politierechtbank/welke_zaken/

⁴ <http://www.lokalopolitie.be/5369/vragen/aangifte/wanneer-wordt-een-proces-verbaal-opgesteld-en-krijg-ik-hiervan-een-kopie>

Uitspraak met opschorting

De politierechter acht een beklaagde schuldig, maar stelt de uitspraak van de straf uit. Er worden bepaalde voorwaarden opgelegd aan de beklaagde. Indien de veroordeelde zich tijdens de probatieperiode aan deze voorwaarde houdt en geen nieuwe feiten pleegt, zal er ook geen straf volgen.

Vereenvoudigd proces-verbaal

Een vereenvoudigd proces-verbaal is een proces-verbaal waarin de materiële elementen vervat zijn van een misdrijf met geringe ernst of waarvan de dader onbekend is. Deze dossiers worden uitsluitend elektronisch bewaard, en worden via een maandelijkse 'listing' aan de Procureur des Konings bezorgd.

Verkeershandhaving

Het geheel van maatregelen en middelen bedoeld om de naleving van de verkeersregels af te dwingen of om te voorkomen dat verkeersregels worden overtreden. Deze maatregelen hebben te maken met verkeerstoezicht (politie), vervolging (parket) en bestraffing (rechtbank).

Verkeersovertredingen

Het Belgisch strafrecht onderscheidt drie soorten misdrijven: overtredingen, wanbedrijven en misdaden. Overtredingen zijn de minst erge misdrijven. Een verkeersovertreding is het niet navolgen van de verkeersregels.

Veroordeelden

De beklaagden die werden veroordeeld door de politierechter.

Verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom

Het verval van de strafvordering tegen betaling van een geldsom, of afgekort VSBG, is een minnelijke schikking die het parket voorstelt. Indien de voorgestelde geldboete betaald wordt, is de zaak afgehandeld.

Verval van het recht tot sturen

Bestuurders die voor de politierechter moeten verschijnen kunnen in bepaalde gevallen veroordeeld worden tot een verval van het recht tot sturen. De overtredingen die daarvoor in aanmerking komen zijn onder andere: rijden onder invloed van alcohol, rijden onder invloed van drugs, overschrijden van de toegelaten maximale snelheid, herhaling binnen de 3 jaar, een voertuig besturen zonder (geldig) rijbewijs, niet voldoen aan de lichamelijke vereisten, vluchtmisdrijf, negeren van de bevelen van een bevoegd persoon, sturen tijdens verval, enzovoort.

De rechter kan of moet daarbij herstel in het recht tot sturen afhankelijk maken van het slagen op één of meer 'examens'. Het kan gaan om een theoretisch, praktisch, psychologisch en/of medisch onderzoek.

Vrijgesprokenen

De beklaagden die werden vrijgesproken door de politierechter. Dit wil zeggen dat de rechter hen niet schuldig acht aan het misdrijf waarvoor ze voor de rechtbank gedaagd werden.

Werkstraf

Autonome straf in correctionele en in politiezaken. Een werkstraf bestaat uit onbetaalde arbeid bij een niet-commerciële instelling en duurt 20 tot 300 uur.

Zelfgerapporteerde boetes

Zelfgerapporteerd gedrag is afkomstig van enquêtes waarbij een representatieve steekproef van de bestudeerde populatie bevraagd wordt over de frequentie van een bepaald gedrag. In dit geval gaat het om het aantal boetes dat respondenten naar eigen zeggen hebben moeten betalen in een bepaalde tijdsperiode.

Zonder gevolg of seponering

Soms beslist het parket om een dossier zonder gevolg te klasseren of te seponeren. De eventuele verdachte wordt daarmee niet verder vervolgd. Voor deze beslissing kan een specifieke motivering gegeven worden. Dit kan onder andere zijn: de dader is onbekend, de dader is overleden, er zijn andere prioriteiten in het vervolgingsbeleid, het misdrijf heeft een beperkte maatschappelijke weerslag, enzovoort.

Zware overtredingen van voor de wet Landuyt

Voor 2003 bestonden enkel de gewone overtredingen en drie categorieën van zware overtredingen (Wet Durant). Met de Wet Landuyt werd de wetgeving logischer gemaakt door niet meer te gaan spreken van

gewone of zware overtredingen maar ze te classificeren naar gelang het gevaar. De vier graden (1°, 2°, 3° en 4° graad) werden ingevoerd.

Een aantal overtredingen vallen nog steeds onder de regeling van de Wet Durant. Voorbeelden zijn een bestuurder die aangeeft links te willen afslaan langs links inhalen, een voetganger in gevaar brengen, een witte doorlopende streep tussen de rijstroken overschrijden, een rood of vast oranjegeel licht niet in acht nemen, enzovoort.

GEGEVENSBRONNEN

De onderstaande tabel bevat informatie over de bronnen en de methodologie van de gegevensverzameling van de verschillende gegevens die in deze publicatie voorgesteld werden. Wanneer de gegevens uit een publicatie komen, worden de referenties vermeld. Een link verwijst, indien van toepassing, naar de webpagina met de publicatie of de eventuele ruwe data. Tot slot wordt ook de naam van de organisatie gespecificeerd zodat het mogelijk is met hen contact op te nemen voor eventuele vragen of verzoeken om aanvullende gegevens. Indien er vragen zijn over de methodologie of de manier van interpretatie van de voorgestelde gegevens, is het raadzaam om de verschillende vermelde referenties te consulteren of contact op te nemen met de instantie die de gegevens opgesteld heeft.

Adriaensen, M. en Vlaminck, F. (2009). Kwaliteitshandboek. Politie verkeershandhaving. Brussel, België: Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid

Tabel 3: Gegevensbronnen gebruikt in dit rapport

Bron	Type van gegevens	Beschrijving	Verzamelme-thode	Periode en reikwijdte	Organisatie en meest recente referentie
BIVV, Nationale attitudemeting 2015	Zelfgerapporteerd gedrag en attitudes m.b.t. handhaving en maatregelen	Zelfgerapporteerd gedrag, mening en attitudes m.b.t. verschillend risicogedrag in het verkeer door bestuurders van personenwagens en bestelwagens die in België zijn gedomicileerd en in de laatste 6 maanden minstens 1500 km hebben afgelegd, op basis van de leeftijd, het geslacht en het gewest.	1.540 persoonlijke interviews	- Vanaf 2003 - België - Driejaarlijks - Meest recente: 2015	Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid Meesmann, U. & Schoeters, A. (2016) Hoe kijken autobestuurders naar verkeersveiligheid? Resultaten van de vijfde nationale attitudemeting over verkeersveiligheid van het BIVV (2015). Brussel, België: Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid – Kenniscentrum Verkeersveiligheid.
BIVV, Country fact sheet Belgium. ESRA project (European Survey of Road users' safety Attitudes), 2015	Zelfgerapporteerd gedrag en attitudes m.b.t. risico in het verkeer	Zelfgerapporteerde meningen, attitudes en gedragen m.b.t. risico's in het verkeer. Internationaal online onderzoek in 17 Europese landen. Min. 1000 respondenten per land, waarvan tenminste 600 gewone automobilisten (minstens 1500 afgelegde km met een auto of een bestelwagen in de laatste 6 maanden).	Online vragenlijst EU: 17.767 respondenten BE: 1.000 respondenten	2015 17 Europese landen (+ 8 nieuwe landen in 2016) - Nieuwe editie in 2018	ESRA-Project (E-Survey of Road Users' Attitudes) http://esranet.eu/
Federale Politie - DGR/DRI/BIPOL	Processen-verbaal en onmiddellijk inningen	Aantal processen-verbaal dat door de politie opgesteld werd en aantal onmiddellijk inningen	Interne databank	- Vanaf 2007 - België - Jaarlijks	Federale Politie - DGR/DRI/BIPOL
	Vaststellingen voor bepaalde overtredingen	Het aantal verkeersovertredingen m.b.t. snelheid, alcohol, drugs, gordeldracht en gsm-gebruik Geregistreerd door lokale en federale politie	Interne databank	- Vanaf 2007 - België - Jaarlijks	Federale Politie - DGR/DRI/BIPOL http://www.verkeersstatistieken.federalepolitie.be/verkeersstatistieken/
Federale Overheidsdienst Financiën	Werking van de Federale Overheidsdienst Financiën	Macro-economische kernvariabelen en conjunctuurindicatoren, statistieken van federaal geïnde fiscale ontvangsten, statistieken van de uitgaven van de federale overheid, schatkisttoestand en financiering, statistieken van de financiën van de gezamenlijke overheid	Interne databank	- Vanaf 1990 - België - Jaarlijks	Federale Overheidsdienst Financiën https://financien.belgium.be/nl/Statistieken_en_analysen
Federale Politie – Algemene Nationale Gegevensbank (ANG)	Politionele informatie	De Algemene Nationale Gegevensbank is het geheel van informatiesystemen van de geïntegreerde politie en is bestemd om de opdrachten van gerechtelijke of bestuurlijke politie te ondersteunen. Alle politionele informatie met betrekking tot personen, voertuigen, plaatsen,	Interne databank	- Periode afhankelijk van de variabele - België	Federale Politie – Dienst Politionele Informatie Bob campagnes: http://www.verkeersstatistieken.federalepolitie.be/verkeersstatistieken/

		...			
		Deze database bevat ook de resultaten van ademtesteten die zijn uitgevoerd tijdens Bob sensibilisatie campagnes.			
Federale Overheidsdienst Justitie – Steundienst van het College van hoven en rechtbanken	Werking van het Openbaar Ministerie, de hoven en de rechtbanken	De steundienst van het college van de hoven en rechtbanken neemt de statistische projecten over van het Vast Bureau voor Statistiek en Werklastmeting (VBSW). Die ontwikkelt en publiceert de activiteiten-statistieken van de hoven en rechtbanken.	Interne databank	▶ Vanaf 1999 ▶ België ▶ Jaarlijks	Federale Overheidsdienst Financiën – Steundienst van het College van hoven en rechtbanken https://www.tribunaux-rechtbanken.be/nl/rechterlijke-orde/beheer-en-ondersteuning/college-van-hoven-en-rechtbanken/statistiek/2016
BIVV, Driver Improvement	Kenmerken van de personen die bij die dienst Driver Improvement een cursus volgen bij het BIVV	Persoonlijke kenmerken en kenmerken van de gepleegde feiten waarvoor de kandidaat doorverwezen wordt	Interne databank	▶ Vanaf 2003 ▶ België	Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid – Driver Improvement

Als belangrijke speler in het verzamelen en analyseren van gegevens over verkeersveiligheid, publiceert het Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid om de een of twee jaar een geheel aan statistische rapporten die een kwantitatief beeld geven van de verkeersveiligheid in België. De reeks bevat zes rapporten die ieder een specifiek domein van de verkeersveiligheid behandelen: verkeersongevallen, slachtoffers, gedrag, rijvaardigheid, technologie en handhaving. Door de recentste en meest relevante gegevens te verzamelen uit verschillende bronnen, geven deze rapporten een overzicht van de fenomenen binnen de verkeersveiligheid in België. Deze statistische rapporten zijn een aanvulling bij de verschillende andere publicaties van het BIVV zoals de brochures “Kernindicatoren verkeersveiligheid”, de trimestriële Verkeersveiligheidsbarometers, de themadossiers en meer specifieke onderzoeksrapporten.

